

آموزش زبان فارسی با فناوری

از نظریه تا کاربرد

دارا تفضلی

آموزش زبان فارسی با فناوری: از نظریه تا کاربرد

دارا تفضلی

با پیشگفتار استاد سید محمد ضیا حسینی

آموزش زبان فارسی با فناوری

تمامی درآمدهای حاصل از حق التالیف این کتاب
صرف کودکان دختر بی سرپرست یا بدسرپرست خواهد شد.

Teaching Persian with Technology
From Theory to Practice

Dara Tafazoli (Ed.)
The University of Newcastle, Australia
Logos Publications 2022

آموزش زبان فارسی با فناوری از نظریه تا کاربرد

به کوششِ

دارا تفضلی

دانشگاه نیوکاسل، استرالیا

سرشناسه: تفضلی، دارا، ۱۳۶۴ - Tafazoli, Dara
عنوان و نام پدیدآور: آموزش زبان فارسی با فناوری از نظریه تا کاربرد/ به کوشش دارا تفضلی.

مشخصات نشر: تهران، لوگوس، ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ۲۳۶ ص.: جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸۶۲۲۶۲۸۸۹۶۵

وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا

موضوع:

فارسی -- راهنمای آموزشی -- خارجیان -- مقاله‌ها و خطابه‌ها؛

فارسی -- راهنمای آموزشی -- خارجیان؛

فارسی -- کتاب‌های درسی برای خارجیان -- انگلیسی

زبان -- آموزش به کمک کامپیوتر

رده‌بندی کنگره: PIR۲۸۲۹

رده‌بندی دیویی: ۴۴۲۱ / ۴۸۸

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۸۴۰۵۶۴۲

وضعیت رکورد: فیپا

آموزش زبان فارسی با فناوری: از نظریه تا کاربرد

به کوشش دارا تفضلی

طرح و عکس روی جلد از: جاوید تفضلی

ویراستار: مهدی وجدانی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۸۸-۹۶-۵

شمارگان: ۳۰۰

چاپ اول: ۱۴۰۰

برای مشاهده اطلاعات بیشتر کد بالا را اسکن کنید و به وبسایت نشر لوگوس بروید.

قیمت: ۹۲۰۰۰ تومان

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً یا جزئاً، به هر شکل اعم از چاپ، فتوکپی، اسکن، صوت، تصویر یا انتشار الکترونیک بدون اجازه مکتوب از نشر لوگوس ممنوع است.

ایمیل: info@irlogos.com

تماس با مرکز پخش: ۰۹۰۲ ۱۵۴ ۰۰۴۲

فروشگاه برخط لوگوس: www.irlogos.com

پیشکش به معلمی، انسان و انسانی، معلم
استاد سید محمد ضیاء حسینی

فهرست

- مقدمهٔ استاد ضیاء حسینی ۱
- پیشگفتار ۵
- بخش یک: رویکرد نظری به آموزش زبان فارسی به کمک فناوری..... ۱۱**
- فصل یک: سواد آموزش و یادگیری زبان در قرن بیست و یکم ۱۳
- دارا تفضلی و عرفان جلالی
- فصل دو: تاریخچهٔ آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری ۲۳
- فرانک جمال الدین
- فصل سه: رویکردها و نظریه‌های بنیادی در آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری ۳۹
- فاطمه نامی
- فصل چهار: دانش معلم در آموزش زبان به کمک فناوری ۵۳
- سارا فرشادینیا
- فصل پنج: آموزش و یادگیری سیار زبان ۶۹
- نرجس شیخ‌اسدی
- بخش دو: رویکرد کاربردی به آموزش زبان فارسی به کمک فناوری..... ۸۹**
- فصل شش: روش‌ها و استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی در آموزش مجازی زبان فارسی ۹۱
- احسان طوفانی نژاد
- فصل هفت: سنجش آموزش محور در آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان به کمک فناوری ۱۰۵
- آذین اکرمی، سارا سردشتی، و پوریا محمدعلمی
- فصل هشت: فرایند کاربرد نرم‌افزار استوری‌لاین در تهیه و تولید محتوای آموزش مجازی مهارت‌های چهارگانهٔ زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان با اتخاذ رویکرد ارتباطی ۱۲۷
- زری سعیدی و زهرا تهوری
- فصل نه: پتانسیل‌های آموزشی وب‌کوئست‌ها در آموزش مهارت خواندن و درک مطلب به زبان‌آموزان ... ۱۳۹
- فاطمه نامی
- فصل ده: تدریس زبان فارسی به‌وسیلهٔ واقعیت افزوده: فرصت‌ها و محدودیت‌ها ۱۴۹
- بابک خوشنویسان و الهه یزدی صفا

فصل یازده: آموزش معکوس زبان در بافت دانشگاهی: چالش‌ها و فرصت‌ها..... ۱۶۵
- نسرتین عبدالملکی

فصل دوازده: دوره‌های همگانی برخط آزاد در آموزش و یادگیری زبان ۱۸۳
- امیررضا رحیمی

فصل سیزده: آموزش غیرحضوری در دوران بحران: گزارش معلمان زبان از بحران کووید ۱۹..... ۲۰۳
- دارا تفضلی

واژه‌نامه توصیفی..... ۲۱۵

واژه‌نامه دوزبانه ۲۱۹

مقدمهٔ استاد ضیاء حسینی^۱

زبان‌شناسان بر این باورند که زبان اول (مادری) یادگرفتنی نیست، بلکه انسان دارای توانایی ذاتی زبانی است که به صورت مجموعه دانش در ذهن او به ودیعه گذاشته شده و کافی است که پس از تولد در میان جامعه (خانواده) قرار بگیرد تا گفت‌وگوهای پیرامون او، پنجره مخزن آن دانش زبانی را بگشاید و قواعد زبانی به تدریج و به تناسب فراوانی کاربرد عناصر زبانی در گفت‌وگوها متبلور شود، وگرنه زبان آن چنان پیچیده است که کودک توان ندارد در پنج‌سالگی بر آن پیچیدگی فائق آید. همانند سایر جاندارانی که بسیاری از رفتارها را بدون یادگیری بروز می‌دهند، مثلاً پرستوها آشیانه می‌سازند، همان ویژگی‌ای که غریزه نام دارد. در مورد زبان دوم / خارجی نیز بسیاری از زبان‌شناسان بر این باورند که یا زبان اول وسیله می‌شود، یا هنوز بقایایی از توانش زبانی در ذهن انسان وجود دارد که می‌تواند قواعد زبان دوم / خارجی را نیز تا اندازه‌ای به اصطلاح یاد بگیرد.

اما باید توجه داشت که گفت‌وگو، این پدیدهٔ مهم ارتباطی، را باید یاد بگیریم. بدان معنا که بتوانیم با توجه به ویژگی‌های طرف سخن، جایگاه گفت‌وگو، و هدف آن از عهدهٔ یک رفتار اجتماعی مانند پرسش / پاسخ، گفت‌وگو میان پزشک / بیمار، کارفرما / منشی، خریدار / فروشنده، معلم / زبان‌آموز و به‌طور کلی از مذاکره معنا برآییم، یعنی دربارهٔ موضوعی با کسی بحث کنیم. این‌گونه ارتباط زبانی مستلزم آن است که انسان بداند طرف سخن او کیست، چه اطلاعاتی از موضوع سخن دارد، چه می‌داند و چه نمی‌داند، و توانایی او برای درک موضوع سخن چقدر است؛ ما برای انتقال یک مفهوم به دانش‌آموز دبستانی، یا نوجوان دبیرستانی یا دانشجوی از یک مجموعه واژه و ساختار یکسان استفاده نمی‌کنیم؛ گفت‌وگو با کارگران در محیط

۱. استاد بازنشستهٔ دانشگاه علامه طباطبائی

کارخانه، دانشجویان و همکاران در محیط دانشگاه یا با کارکنان فروشگاه تفاوت دارد. گویشوران تحصیل کرده یک جامعه زبانی از اصول و قواعد حاکم بر گفت‌وگو در این موقعیت‌های متفاوت اجتماعی آگاهی دارند، یعنی یاد گرفته‌اند که با هرکسی در موقعیت ویژه اجتماعی او چگونه گفت‌وگو کنند.

اصول و قواعد گفت‌وگو در جامعه‌های زبانی مختلف یکسان نیست. افراد در هر جامعه زبانی بر اساس راه‌ورسم زندگی، باورها، سنت‌ها و به‌طور کلی فرهنگ حاکم بر آن جامعه زبانی گفت‌وگو می‌کنند و زبان آموز باید این تفاوت‌ها را یاد بگیرد. اصول و قواعد گفت‌وگو با یادگیری واژه‌ها و ساختارها حاصل نمی‌شود، بلکه زبان آموز باید در معرض گفت‌وگوهای متنوع گویشوران آن زبان دوم / خارجی قرار بگیرد تا قواعد حاکم بر گفت‌وگو در آن جامعه زبانی را پیدا کند، آن‌طور که این قواعد را در زبان اول خود آموخته است.

فناوری‌های مبتنی بر رایانه، نظام دیجیتال و الکترونیکی دسترسی به این‌گونه متن‌های گفت‌وگویی اصیل را برای زبان‌آموزی فراهم می‌سازد. معلم زبان و زبان‌آموز در یک چشم بر هم زدن می‌توانند به انواع متنوعی از گفت‌وگوهای طبیعی گویشوران حقیقی زبان دوم / خارجی در موقعیت‌های متنوع اجتماعی از طریق فناوری‌ها دسترسی یابند، البته در صورتی که برنامه‌ریزان آموزشی این امکان‌ها را برای معلمان و زبان‌آموزان فراهم کنند. این ره‌آورد فرخنده‌ای است که باید با آغوش باز استقبال شود.

نباید از یاد ببریم که زمانی تنها امکانات در حیطه فناوری آموزشی که بخشی از درس روش‌شناسی را شامل می‌شد، عبارت بود از یک سبد اسباب‌بازی پلاستیکی و انواع عروسک‌ها که معلم زبان برای آموزش واژه‌ها و برخی نکته‌های زبانی همراه خود به کلاس درس می‌برد. مدت‌ها بعد، اسلاید و اوپک و نوار کاست و فیلم کوتاه به آن افزوده شد.

رایانه پایه‌گذار بیشترین و پیچیده‌ترین فناوری برای همه امور زندگی انسان‌ها، از جمله آموزش، بوده است؛ راهکارهای آموزش زبان که زمانی از محدوده آزمایشگاه زبان فراتر نمی‌رفت، با این پدیده شگفت‌انگیز نوآوری‌های بسیاری به خود دید. حتی روش‌شناسان و تهیه‌کنندگان مطالب آموزشی هم کوشش کرده‌اند هم‌زمان با پیشرفت این فناوری، خود را با آن همگام سازند و بهره‌های مناسب از آن ببرند.

در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ میلادی، مجهزترین آزمایشگاه در دانشگاه نیومکزیکو، الباکرکی، و دانشگاه امریکایی قاهره ایجاد شد و دانشگاه شیراز از آن‌ها الگو گرفت. این آزمایشگاه عبارت بود از یک اتاق شش‌ضلعی که یک یا چند نفر تکنیسین و انواع دستگاه‌های الکترونیکی در داخل آن قرار می‌گرفت و در هر ضلع آن یک آزمایشگاه (کلاس درس) بود. معلم -پیش از ورود به کلاس- برنامه استفاده از یک یا چند دستگاه در زمان‌های مشخص را به تکنیسین خبر می‌داد و آنگاه وارد کلاس می‌شد و به تدریس می‌پرداخت. تکنیسین در آن زمان مشخص، مثلاً یک فیلم را روی شیشه مات حائل میان دیوار اتاق شش‌ضلعی و کلاس درس به

نمایش می‌گذاشت. هدف آن بود که معلم درگیر دستگاه‌ها و شیوه کار آن‌ها و احیاناً مشکلات فنی آن‌ها نشود. این امکانات نهایت پیشرفت در کاربرد فناوری در آموزش زبان بود.

امروزه با پیدایش فناوری‌ها و نوآوری‌ها این‌گونه آزمایشگاه‌ها و مشکلاتشان مربوط به گذشته است و معلم و زبان‌آموز با یک دستگاه کوچک می‌توانند از انبوه برنامه‌های آموزشی بهره ببرند. اما بهره‌گیری از این دستگاه‌های کوچک هوشمند، هم برای معلم و هم برای زبان‌آموز، مستلزم آموزش‌های نو است. به علاوه، روش‌شناسان و برنامه‌ریزان آموزشی و تهیه‌کنندگان محتوای آموزشی باید به این باور برسند که وقت تنگ است و نیاز به آموزش با بهره‌گیری از فناوری‌های نو، شدید. این نیاز به زبان‌های رایج در جهان دانش و بازرگانی را از دیرباز می‌شناختند. سازمان‌ها و نهادها و دست‌اندرکاران آموزش زبان هم به سرعت در پی پاسخگویی به نیازها و حصول نتیجه هستند. اما با تأسف برای آموزش زبان فارسی، کمتر به این امر توجه شده که نیازمند اقدام عاجل است.

جبر زمان، بهره‌گیری روزافزون جهانیان از فناوری در همه امور زندگی -از جمله آموزش- حکم می‌کند که همه دولت‌ها و نهادهای مردمی برای اینکه بیشتر از قافله شتابنده جهانیان عقب نمانند، بهره‌گیری لازم از فناوری را سرلوحه برنامه‌های خود قرار دهند، چرا که غفلت از آن، واماندگی و ورشکستگی اجتماعی جبران‌ناپذیری خواهد داشت.

کتاب حاضر، به همه نکته‌های مشروح فوق با دقت علمی و شواهد متقن توجه و درباره آن‌ها بحث کرده و رهنمودهای لازم اجرایی را ارائه داده است، و خواننده را گام‌به‌گام با مسیر پیدایش و تکوین شیوه بهره‌گیری از فناوری‌های موجود آشنا می‌سازد و یاری می‌دهد تا در امر آموزش زبان به نتیجه مطلوب برسد. خواندن این کتاب را به معلمان و همکارانم قویاً توصیه می‌کنم.

پیشگفتار

این کتاب حاصل تلاشی است که از سال ۱۳۹۸ آغاز و در نهایت در سال ۱۴۰۰ به سرانجام رسید. نبود دسترسی به استادان و پژوهشگران آموزش زبان فارسی که در زمینه کاربرد فناوری فعالیت داشته باشند، وضعیت پیچیده اقتصادی ایران و تمایل نداشتن ناشران به سرمایه‌گذاری، همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ و سفر من از ایران به استرالیا باعث شد که چاپ این کتاب بیش از پیش طول بکشد.

اگرچه تصور می‌کنم طولانی شدن فرایند چاپ ارزش صبر کردن و وقت گذاشتن را داشت. با نگاهی گذرا به مجلات تخصصی آموزش زبان فارسی و زبان‌شناسی در ایران به راحتی می‌توان به بی‌علاقگی پژوهشگران به حیطه فناوری در آموزش زبان پی برد. من این روی خوش نشان ندادن را در نبود دانش لازم در این حیطه، و بی‌نیازی به ورود در این حوزه مهم می‌دانم. همچنین با برگزاری چند کارگاه تخصصی فناوری در آموزش زبان فارسی در دانشگاه‌های مختلف برای استادان و مدرسان آزفا بیشتر به ناآشنایی آن‌ها به این حیطه جذاب و کاربردی آموزش پی بردم.

جذابیت و کاربرد این حیطه شاید در دوران بحران کووید ۱۹ بیشتر خودش را نشان داد. استادان به دنبال راه‌های آموزشی بهتر به کمک فناوری، انتخاب ابزار مناسب برای آموزش از راه دور و تغییر اساسی در برنامه‌های درسی برخط خود بودند. در این میان، پژوهشگران زبان‌شناسی کاربردی نیز به دنبال حل مشکلات معلمان و استادان از راه‌های علمی، و پرداختن به این مشکل جهانی بودند.

شاید اگر اقبال به کاربرد فناوری در کلاس‌های درس از طریق توانمندسازی معلم‌ها، برگزاری دوره‌های ضمن خدمت و تربیت معلم مناسب، افزایش آگاهی، دانش و سواد لازم در زبان‌آموزان و معلمان، از بین بردن موانع روان‌شناختی معلمان در استفاده از فناوری، و همچنین رفع شکاف دیجیتالی در کشور پیش‌تر انجام می‌گرفت، در شرایط مختلف آمادگی بیشتری برای رویارویی با مشکلات آموزشی داشتیم.

برای آنکه نقش خودم را - به عنوان عضوی از جامعه دانشگاهی - در این حیطه که تا حدودی مورد علاقه‌ام نیز هست ایفا نمایم، بر آن شدم که بخش گسترده‌ای از پژوهش‌هایم را درباره فناوری در آموزش زبان فارسی انجام دهم. متأسفانه با جست‌وجو در کتابخانه‌های الکترونیکی دانشگاه‌های مطرح داخلی و خارجی و موتورهای جست‌وجوی اینترنتی، هیچ کتابی را در این حیطه نیافتیم. پس تصمیم گرفتیم با توجه به کارهای مشابهی که در انتشارات بین‌المللی انجام داده بودم، کتابی را برای زبان فارسی فراهم کنم که در ادامه به معرفی فصل‌های آن می‌پردازم.

بخش اول کتاب مربوط به مطالب نظری کاربرد فناوری در آموزش زبان است که در فصل نخست آن من و عرفان جلالی به بررسی سواد‌های مختلف و رابطه آن‌ها با یادگیری و آموزش زبان می‌پردازیم. بر این باوریم که حضور هر پدیده‌ای در نظام آموزشی باعث می‌شود معلمان - به عنوان یکی از مصرف‌کنندگان نهایی - سواد کاربرد و نحوه استفاده از آن پدیده را در آموزش خود افزایش دهند. محبوبیت یادگیری زبان‌های خارجی و ادغام فناوری در زندگی روزمره و آموزش نمایانگر نیاز معلمان زبان و همچنین زبان‌آموزان به بهره‌گیری از سواد آموزش و یادگیری زبان با کمک فناوری است. این در حالی است که امروزه شکل و ماهیت سواد - از خواندن و نوشتن محض - تغییر یافته و جنبه‌های چندوجهی آن نمود بیشتری پیدا کرده است. از این رو، در قرن بیست و یکم، عنوان معلم و زبان‌آموز با سواد به فردی اطلاق می‌شود که توانایی استفاده از فناوری‌های مختلف و وسایل کمک‌آموزشی برای ارتقای آموزش و یادگیری مؤثر را داشته باشد.

در فصل دوم، فرانک جمال‌الدین به پیدایش و تکامل حوزه بینارشته‌ای آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری می‌پردازد. او ابتدا از تعریف آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری و اصطلاحات مربوط به این حوزه شروع می‌کند، سپس در یک روند زمانی نگاهی به نحوه پیشرفت این حوزه در چهار دهه متأخر میلادی دارد، و در نهایت پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری در ایران را بررسی می‌کند.

در فصل سوم، فاطمه نامی اطلاعات اجمالی درباره هفت نظریه یادگیری مبتنی بر ساخت‌گرایی، یادگیری مسئله‌محور، یادگیری مبتنی بر منابع، یادگیری تعاملی، یادگیری محتوامحور، یادگیری مبتنی بر روایت، و نظریه یادگیری موقعیتی را که در حوزه آموزش زبان و یادگیری به کمک فناوری پرکاربرد است ارائه می‌دهد. او معتقد است در میان رویکردها و نظریه‌های آموزشی گوناگونی که برای آموزش به کمک فناوری ارائه شده است، تعدادی از این رویکردها به طور مستقیم، و برخی دیگر به طور غیر مستقیم، به حوزه آموزش زبان مرتبط است. اگرچه اجرای موفق طرح درس و الگوی تدریس نیازمند توجه به رویکردهای مرتبط و تکیه بر اصول نظریه‌های آموزشی است، بررسی اجمالی پژوهش‌های حوزه آموزش زبان فارسی به کمک

فناوری نشان می‌دهد که به این اصل کمتر توجه شده است. با وجود نقش پررنگ فناوری در آموزش زبان فارسی در سال‌های اخیر، آگاهی آموزگاران و پژوهشگران از نظریه‌ها و رویکردهای آموزشی منطبق بر آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری همچنان بسیار محدود است.

تدریس زبان حرفه‌ای است که به دانش فراوان نیاز دارد. از این رو، از معلمان زبان، به عنوان متخصصان این حوزه، انتظار می‌رود که با پردازش و ارزیابی دانش جدید مربوط به رشته‌شان دانش خود درباره نوآوری‌ها و روش‌های خلاقانه و جدید را پیوسته به‌روزرسانی و در فرایند تدریس ادغام کنند. بر این اساس، در فصل چهارم، سارا فرشادنیا به بررسی دانش معلمان زبان در تدریس با کمک فناوری بر اساس دیدگاه دانش فناوری-آموزشی-محتوایی می‌پردازد که به اختصار تی‌پک نامیده می‌شود. تی‌پک دیدگاه پویایی است و نوعی از دانش را که معلمان برای اتخاذ، تطبیق و ادغام فناوری در کلاس‌های درس به آن نیاز دارند شرح می‌دهد. به منظور راهنمایی معلمان در خصوص استفاده کارآمد از فناوری اطلاعات و ارتباطات، این مطالعه به بررسی مؤلفه‌های گوناگون تی‌پک در حوزه تدریس زبان می‌پردازد. در این فصل، نخست اهمیت دانش محتوا شرح داده می‌شود، سپس دانش روش‌های آموزشی و نحوه استفاده از اصول آموزشی نیش‌ن توسط معلمان برای متعادل‌سازی فعالیت‌های کلاس آموزش زبان تبیین می‌شود، و در نهایت با استفاده از اصول آموزشی نیش‌ن برای معلمان زبان به نحوه بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش یادگیری زبان پرداخته می‌شود.

در آخرین فصل از بخش نظری کتاب، فصل پنجم، تمرکز نرجس شیخ اسدی بر پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه آموزش و یادگیری سیار زبان فارسی است که نتایج حاصله نشان می‌دهد با وجود برنامه‌های سیار مختلف با محتوای آموزشی جذاب برای یادگیری زبان‌های انگلیسی، اسپانیایی و فرانسه متأسفانه مطالعات و پژوهش‌های اندکی در خصوص آموزش و یادگیری سیار زبان فارسی انجام شده است و به تبع آن، برنامه‌های آموزشی نادری در خصوص تسهیل فرایند آموزش و یادگیری برای علاقه‌مندان این حوزه طراحی شده است.

بخش دوم کتاب با نگاهی به پژوهش‌های کاربردی‌تر در حیطه آموزش زبان به کمک فناوری به بررسی روش‌ها و استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی در آموزش مجازی زبان فارسی می‌پردازد. احسان طوفانی نژاد در فصل ششم انواع محتوا، استانداردهای تولید، و رسانه‌های قابل استفاده در محیط‌های مجازی جهت آموزش زبان فارسی را بررسی و معرفی می‌کند. در این فصل، ابتدا رویکرد جذبی در تولید محتوای الکترونیکی، و سپس روش‌های تولید محتوای الکترونیکی که شامل کتاب‌های الکترونیکی، محتوای تولیدشده توسط کاربر، کارپوشه‌های الکترونیکی، و منابع باز آموزشی است معرفی و بررسی

می‌شود. راهبردهای ارائه‌شده در این فصل می‌تواند راهنمای متخصصان آموزش زبان فارسی و همچنین تولیدکنندگان محتوا در این حوزه باشد.

با وجود تأکید پژوهشگران حوزه آموزش بر نقش کلیدی سنجش و ارزیابی در آموزش فراگیران، در عمل، به این مهم چندان پرداخته نشده است، به طوری که سنجش و آموزش همچنان دو فرایند مجزا محسوب می‌شود. کاربرد فناوری نیز به جز در مواردی محدود نتوانسته است نقش مؤثری را در نزدیک کردن این دو حوزه و استفاده از ظرفیت‌های ویژه فرایند سنجش در آموزش ایفا کند. به نظر می‌رسد که از پتانسیل آموزشی سنجش در حوزه آموزش زبان فارسی تا حدودی غفلت شده است. بنابراین، فناوری نیز در این امر کاربرد چندانی نداشته است. در فصل هفتم، آذین اکرمی و همکارانش تلاش می‌کنند که به فرایند سنجش و معرفی رویکرد سنجش آموزش محور و روش‌های کاربرد رایانه با استفاده از این رویکرد نگرشی نو داشته باشند و راهکار مناسبی برای استفاده از فناوری در آموزش زبان فارسی با رویکرد «سنجش آموزش محور» ارائه دهند.

زری سعیدی و زهرا تهوری بر این باورند که با وجود تألیف منابع مختلف در حوزه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان خلأ موجود در زمینه تولید محتوای آموزش مجازی با رویکرد تقویت هر چهار مهارت که بتواند پاسخگوی اهداف ارتباطی آموزش زبان فارسی باشد، هنوز به شدت احساس می‌شود. در فصل هشتم، آن‌ها با اتخاذ رویکرد ارتباطی هایمز که به هر دو جنبه ساختاری و معنایی زبان توجه دارد و هدف اصلی آن تقویت توانش ارتباطی است، و همچنین با استفاده از نرم‌افزار استوری‌لاین آرتیکولیت به تولید سه بخش از محتوای آموزش مجازی زبان فارسی می‌پردازند. این فصل راهکارهای مفیدی را درباره آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، تهیه و تولید منابع آموزشی، و آزمون‌سازی ارائه می‌کند.

دیدگاه‌های مثبت فراوانی درباره استفاده‌های آموزشی از وب‌کوئست در آموزش زبان وجود دارد اما پژوهش‌های تجربی صورت‌گرفته در این حوزه بسیار محدود است. بررسی مطالعات حوزه آموزش زبان فارسی نیز گویای آن است که به وب‌کوئست‌ها و پتانسیل آموزشی آن‌ها در تقویت مهارت خواندن و درک مطلب کمتر توجه شده است. به عبارت دیگر، دهه‌ها پس از معرفی وب‌کوئست - به عنوان ابزار برخط کمک‌آموزشی - به کاربرد آن‌ها در آموزش زبان فارسی هنوز توجه نشده است. فاطمه نامی در فصل نهم به معرفی مفهوم و ساختار وب‌کوئست و پتانسیل آموزشی آن در کلاس‌های فارسی‌آموزی می‌پردازد.

در فصل دهم، بابک خوش‌نویسان و الهه یزدی صفا ابتدا فناوری‌های مختلف، و نقش آن‌ها در یادگیری زبان‌ها را معرفی می‌کنند و در ادامه به اهمیت آموزش زبان فارسی در دنیا و بررسی زمینه‌های به‌کارگیری واقعیت‌افزوده در آموزش زبان فارسی می‌پردازند. همچنین معرفی واقعیت‌افزوده، نظریه‌های مرتبط با آن،

نقش آن در آموزش زبان‌ها - و علی‌الخصوص زبان فارسی - را بررسی می‌کنند. در فصل یازدهم، نسرین عبدالملکی به امکان کاربرد دو رویکرد آموزشی (روش آموزش معکوس و یادگیری مغزمحور) در تولید محتوا و تدریس زبان می‌پردازد. او همچنین یافته‌های تأمل‌برانگیز مطالعه خود را که دربرگیرنده کاربردهای چندجانبه برای مسئولان و ذی‌نفعان دوره‌های آموزشی (مانند معلمان علاقه‌مند به روش‌های نوین آموزشی که در حیطه تولید محتوای آموزشی و یادگیری از راه دور فعالیت می‌کنند) است ارائه می‌نماید.

دوره‌های همگانی برخط آزاد یکی از جدیدترین ابزارهای فناوری آموزشی است که هدف از ایجاد آن، جمع‌آوری تعداد زیادی از دانش‌آموزان نقاط مختلف (مکانی) در هر سطح بدون ثبت نام و پرداخت پول است. در فصل دوازدهم، امیررضا رحیمی قصد دارد که معلمان و پژوهشگران را با ویژگی‌های متنوع این دوره‌ها آشنا کند و آن‌ها را در به‌کارگیری این دوره‌ها در خصوص یاددهی و یادگیری زبان تشویق نماید. در آخرین فصل کتاب، من علاوه بر بررسی مؤلفه‌های آموزش غیرحضوری، با تمرکز بر آموزش و یادگیری زبان فارسی، در سطوح خرد و کلان، به بیان تجربیات همکاران محترم در این حوزه می‌پردازم؛ تجربیاتی که حاصل آموزش غیرحضوری در دوران همه‌گیری کووید ۱۹ است.

در پایان هر فصل، پس از منابع، تصمیم گرفتم که کتاب‌های مرتبط با هر موضوع را فهرست کنم تا کمکی باشد برای مطالعه بیشتر دانشجویان و پژوهشگران عزیز. همچنین واژه‌نامه توصیفی کلیدواژه‌های هر فصل و واژه‌نامه فارسی-انگلیسی برای اطلاعات بیشتر مخاطبان در انتهای کتاب قرار گرفته است.

حرف آخر اینکه به فصل‌های پیش رو می‌توان نقدهای جدی داشت که مسئولیت تمامی آن‌ها را بر عهده می‌گیرم اما به‌عنوان اولین کتاب دانشگاهی در این حیطه به آن می‌بالم و دست تمامی عزیزانی که با مشارکت خود در این کتاب بنده را همراهی کردند، می‌فشارم. پیش از هرکس، بر خود لازم می‌دانم از استاد فرهیخته دکتر سیدمحمد ضیا حسینی نهایت سپاس را داشته باشم که محبت کردند و کتاب را مطالعه و با قلم شیوایشان به ارزش آن بی‌نهایت افزودند.

همچنین قدردان تمامی استادان و پژوهشگرانی هستم که با صبوری، دانش و همکاری‌شان به غنای این کتاب افزودند که بدون آن‌ها انجام این کتاب میسر نبود. به‌علاوه، به ویژه از دوستانم عرفان جلالی و ندا شکوهی نیز سپاسگزارم که به کمک من آمده و اولین نسخه این کتاب را ویراستاری کردند. در نهایت، سپاسگزار آقای دکتر علی اصغر سلطانی عزیز، زبان‌شناس و مدیرمسئول نشر لوگوس، هستم که نظر مثبتی به کتاب پیش رو داشتند.

دارا تفضلی

ساحل نیوکاسل، استرالیا

بخش یک
رویکرد نظری به آموزش زبان فارسی
به کمک فناوری

فصل یک:

سواد آموزش و یادگیری زبان در قرن بیست و یکم

دارا تفضلی

دانشگاه نیوکاسل استرالیا

عرفان جلالی

دانشگاه پوترای مالزی

مقدمه

ابزارهای جدید دیجیتالی نقش مهمی در زندگی روزمره ما ایفا می‌کند. دستگاه‌های قابل حمل -مانند تلفن‌های همراه- پیام‌های متنی و چندرسانه‌ای را انتقال می‌دهد، ما را به اینترنت متصل و تماس تصویری را ممکن می‌کند، به ما امکان دیدن رایانامه‌هایمان را می‌دهد، فرصت گشت‌وگذار در وب‌سایت‌ها، وبلاگ‌ها، ویکی‌ها و تالارهای گفت‌وگو را فراهم می‌کند و به ما در استفاده از دوره‌های همگانی برخط آزاد (به فصل ۱۲ مراجعه شود) یاری می‌رساند. بنابراین، دنیای دیجیتالی در حال تحول، ما را به دانش و مهارت‌هایی فراتر از خواندن و نوشتن محتاج کرده است. شرایط جدید، معلمان و زبان‌آموزان را موظف می‌کند که دانش را در محیط‌های غیرخطی و به‌واسطه ابزارها و دستگاه‌های دیجیتالی مختلف تعریف کنند. در جهانی که پیوسته تغییر می‌کند، «سواد» را باید بر مبنای تغییرات آموزشی و جهانی تعریف کرد. از این رو، مدل‌های گوناگونی برای تعریف سواد پیشنهاد شده است (بلیس، ۲۰۰۶): مدل کاربردی (یا

توسعه دهند، و خودشان را برای آینده آماده و به روز کنند. به عنوان معلم و زبان آموز، برای اینکه فردی کارآمد در این دنیای مبتنی بر اطلاعات باشیم، باید آگاهی خود در مورد راه‌های دسترسی به اطلاعات و استفاده فعالانه از اطلاعات و فناوری را افزایش دهیم و این آگاهی به جز از طریق آشنایی با فناوری‌های جدید و کسب سواد موردنظر به دست نمی‌آید.

معلمان و دانش‌آموزان باید یاد بگیرند که چگونه فناوری‌های آموزشی موردنیاز خود را از دیدگاه‌های مختلف ارزیابی کنند و با توسعه سواد‌های جدید خود چگونگی استفاده از فناوری برای اهداف آموزشی را بیاموزند. بهره‌گیری از سواد انتقادی برای زیر سؤال بردن کاربرد فناوری در جایگاه و هدف مناسب نیز از دیگر ملزومات معلم و زبان‌آموز قرن بیست و یکم است.

منابع

- Atkins, N. E., & Vasu, E. S. (2000). Measuring knowledge of technology usage and stages of concern about computing: A study of middle school teachers. *Journal of Technology and Teacher Education*, 8(4), 279-302.
- Bélisle, C. (2006). Literacy and the digital knowledge revolution. In A. Martin & D. Madigan (Eds.), *Digital literacies for learning* (pp. 51-67). Facet.
- Corbel, C., & Gruba, P. (2004). *Teaching computer literacy*. Macquarie University
- Christ, W. G., & Potter, W. J. (1998). Media literacy, media education, and the academy. *Journal of Communication*, 48(1), 5-15. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1998.tb02733.x>
- Cunningham, K. (2000). Integrating CALL into the writing curriculum. *The Internet TESL Journal*, 6(5). <http://iteslj.org/Articles/Cunningham-CALLWriting/>
- Dudeny, G., Hockly, N., & Pegrum, M. (2013). *Digital literacies*. Pearson Education.
- Educational Testing Service. (2007). *Digital transformation: A framework for ICT literacy*. <https://www.ets.org/Media/Research/pdf/ICTREPORT.pdf>
- European Commission (2003). *eLearning: Better eLearning for Europe*. Directorate-General for Education and Culture.
- Gee, J. P. (1992). *The social mind: Language, ideology, and social practice*. Bergin and Garvey.
- Hall, J. K. (2001). *Methods of teaching foreign languages: Creating a community of learners in the classroom*. Prentice Hall.
- Hong, K. H. (2010). CALL teacher education as an impetus for L2 teachers in integrating technology. *ReCALL*, 22(1), 53-69. <https://doi.org/10.1017/S095834400999019X>
- Hubbard, P. (2008). CALL and the future of language teacher education. *CALICO Journal*, 25(2), 175-188. <https://journals.equinoxpub.com/CALICO/article/view/23108/19113>
- Johnson, E. M. (2002). The role of computer-supported discussion for language teacher education: What do the students say?. *CALICO Journal*, 20(1), 59-79. <https://doi.org/10.1558/cj.v20i1.59-79>
- Kellner, D. (2002). Technological revolution, multiple literacies, and the restructuring of education. In I. Snyder (Ed.), *Silicon literacies* (pp. 154-169). Routledge.
- Kern, R., & Warschauer, M. (2000). Introduction: Theory and practice of network-based language teaching. In M. Warschauer & R. Kern (Eds.), *Network-based language teaching: Concepts and practice* (pp. 1-19). Cambridge University Press.
- Kimber, K., Pillay, H., & Richards, C. (2007). Technoliteracy and learning: An analysis of the

- quality of knowledge in electronic representations of understanding. *Computers & Education*, 48, 59-79. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2005.01.004>
- Lam, Y. (2000). Technophilia vs. technophobia: A preliminary look at why second-language teachers do or do not use technology in their classrooms. *Canadian Modern Language Review*, 56(3), 389-420. <http://dx.doi.org/10.3138/cmlr.56.3.389>
- Lankshear, C., Gee, J. P., Knobel, M., & Searle, C. (1997). *Changing literacies*. Open University Press.
- Martin, A. (2003). Towards e-literacy. In A. Martin & R. Rader (Eds.), *Information and IT literacy: Enabling learning in the 21st century* (pp.3-23). Facet.
- Martin, A., & Grudziecki, J. (2006). DigEuLit: Concepts and tools for digital literacy development. *Innovation in Teaching and Learning in Information and Computer Sciences*, 5(4), 249-267. <https://doi.org/10.11120/ital.2006.05040249>
- New London Group. (1996). A pedagogy of multiliteracies: Designing social futures. *Harvard Educational Review*, 66(1), 60-92. <http://dx.doi.org/10.17763/haer.66.1.17370n67v22j160u>
- Oh, E., & French, R. (2007). Preservice teachers' perceptions of an introductory instructional technology course. *CALICO Journal*, 24(2), 253-267.
- Park, C. N., & Son, J.-B. (2009). Implementing computer-assisted language learning in the EFL classroom: Teachers' perceptions and perspectives. *International Journal of Pedagogies and Learning*, 5(2), 80-101. <https://doi.org/10.5172/ijpl.5.2.80>
- Reinking, D. (1994). Electronic literacy. *Perspectives in Reading Research*, 4, 1-17.
- Rilling, S., Dahlman, A., Dodson, S., Boyles, C., & Pazvant, O. (2005). Connecting CALL theory and practice in pre-service teacher education and beyond: Processes and products. *CALICO Journal*, 22(2), 213-235. <http://dx.doi.org/10.1558/cj.v22i2.213-235>
- Salaberry, M. R. (2000). Pedagogical design of computer mediated communication tasks: Learning objectives and technological capabilities. *The Modern Language Journal*, 84(1), 28-37. <http://dx.doi.org/10.1111/0026-7902.00050>
- Shetzer, H., & Warschauer, M. (2000). An electronic literacy approach to network-based language teaching. In M. Warschauer & R. Kern (Eds.), *Network-based language teaching: Concepts and practice* (pp. 171-185). Cambridge University Press.
- Shin, H.-J. & Son, J.-B. (2007). EFL teachers' perceptions and perspectives on Internet-assisted language teaching. *CALL-EJ Online*, 8(2). http://callej.org/journal/8-2/h-js_j-bs.html
- Snyder, I. (Ed.). (1997). *Page to screen: Taking literacy into the electronic era*. Routledge.
- Snyder, I. (Ed.). (2002). *Silicon literacies: Communication, innovation and education in the electronic age*. Routledge.
- Snyder, I., & Beavis, C. (Eds.). (2004). *Doing literacy online: Teaching, learning and playing in an electronic world*. Hampton Press.
- Son, J.-B. (2004). Teacher development in e-learning environments. In J.-B. Son (Ed.), *Computer-assisted language learning: Concepts, contexts and practices* (pp. 107-122). iUniverse.
- Son, J.-B., Robb, T. & Charismiadji, I. (2011). Computer literacy and competency: A survey of Indonesian teachers of English as a foreign language. *CALL-EJ*, 12(1), 26-42.
- Street, B. (1984). *Literacy in theory and practice*. Cambridge University Press.
- Tafazoli, D., Gómez-Parra, M. E., & Huertas-Abril, C. (2017). Computer literacy: Sine qua non for digital age of language learning & teaching. *Theory and Practice in Language Studies*, 7(9), 716-722. <http://dx.doi.org/10.17507/tpls.0709.02>
- Tan, J. P.-L., & McWilliam, E. (2009). From literacy to multiliteracies: Diverse learners and pedagogical practice. *Pedagogies: An International Journal*, 4(3), 213-225. <http://dx.doi.org/10.1080/15544800903076119>
- Tuman, M. C. (1996). Literacy online. *Annual Review of Applied Linguistics*, 16, 26-45. <http://dx.doi.org/10.1017/S0267190500001422>

- UNESCO. (2006). *Education for all literacy for life*. Global Monitoring Report 2006 Paris. <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001416/141639e.pdf>
- Valdés, G. (2004). The teaching of academic language to minority second language learners. In A. F. Ball & S. W. Freedman (Eds.), *Bakhtinian perspectives on language, literacy and learning* (pp. 66–98). Cambridge University Press.
- Ware, P. (2008). Language learners and multimedia: Literacy in and after school. *Pedagogies: An International Journal*, 3(1), 37–51. <https://doi.org/10.1080/15544800701771598>
- Warschauer, M. (1999). *Electronic literacies: Language, culture, and power in online education*. Lawrence Erlbaum.
- Warschauer, M., & Healey, D. (1998). Computer assisted language learning: An overview. *Language Teaching*, 31(2), 57-71. <https://doi.org/10.1017/S0261444800012970>

برای مطالعه بیشتر

جلالی، سیدعرفان. (۱۳۹۴). زندگی در عصر شبکه‌های اجتماعی مجازی: انسان آنلاین. تهران: انتشارات مشق شب.

- Albers, P. (Ed.). (2017). *Global conversations in literacy research: Digital and critical literacies*. Routledge.
- Burke, A., & Hammett, R. F. (Eds.). (2009). *Assessing new literacies: Perspectives from the classroom*. Peter Lang.
- Davies, J., Merchant, G., & Rowsell, J. (Eds.). (2014). *New literacies around the globe: Policy and pedagogy*. Routledge.
- Dudeney, G., Hockly, N., & Pegrum, M. (2013). *Digital literacies*. Routledge.
- Guikema, J. P., & Williams, L. (Eds.). (2014). *Digital literacies in foreign and second language education*. CALICO.
- Kalantiz, M., Cope, B., Chan, E., & Dalley-Trim, L. (2016). *Literacies*. Cambridge University Press.
- Kalman, J., & Knobel, M. (Eds.). (2016). *New literacies and teacher learning: Professional development and the digital turn*. Peter Lang.
- Knobel, M., & Lankshear, C. (Eds.). (2007). *A new literacies sampler*. Peter Lang.
- Lankshear, C., Leu, D. J., Coiro, J., & Knobel, M. (Eds.). (2014). *Handbook of research on new literacies*. Routledge.

ویژه‌نامه

- Chantelle, W., & Kristen, M. (Eds.). (2018). Living literacies: L2 learning, textuality, and social life. *L2 Journal*, 10(2).
- Tafazoli, D., & Picard, M. (Eds.). (2021). New literacies in language education. *Aula Abierta*, 50(2).

فصل دو: تاریخچه آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری

فرانک جمال الدین
دانشگاه فردوسی مشهد

مقدمه

در ابتدا باید تعریفی روشن از مفهوم آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری ارائه کنیم. چنان که لوی (۱۹۹۷) عنوان می‌کند، آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری عبارت است از «پژوهش و مطالعه در مورد به‌کارگیری رایانه در یاددهی و یادگیری زبان» (ص. ۱). همچنین به باور بیتی (۲۰۱۰) «هر فرایندی که طی آن یک زبان آموز با استفاده از رایانه توانایی‌های زبان آموزی خود را افزایش دهد» در تعریف آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری می‌گنجد (ص. ۷). اما آنچه از وضوح این تعریف می‌کاهد، تعریف رایانه است. در حوزه آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری، همان طور که از عنوان فارسی این اصطلاح پیداست، آموزش زبان به کمک فناوری فقط استفاده از رایانه‌ها در آموزش زبان مورد نظر نیست، بلکه استفاده از هر فناوری دیگر اعم از اینترنت، شبکه‌های مجازی، دستگاه‌های جانبی که به رایانه متصل می‌شوند، انواع دستگاه‌های ضبط و پخش صدا و تصویر مانند دوربین‌های فیلم برداری و عکاسی و صدانگارها، دستگاه‌های پخش MP3 و DVD، تلفن‌های همراه و تخته‌های هوشمند را نیز در بر می‌گیرد (هابارد، ۲۰۰۹، ص. ۱، به نقل از لوی و هابارد، ۲۰۰۵). به‌طور کلی، چنان که تفضلی و همکارانش (۲۰۱۸ ب) عنوان کرده‌اند: «هرگونه به‌کارگیری

منابع

- اسلامی فخر، شیما؛ احمدی قادر، شهناز (۱۳۹۷). رسانه‌ها و نرم‌افزارهای موبایلی؛ فرصتی برای یادگیری فعال زبان آموزان. در مجموعه چکیده مقالات دومین همایش ملی آرفا (ص. ۱۴۲). ویراستاران: رضامراد صحرایی، و مهین‌ناز میردهقان. تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- تفضلی، دارا (۱۳۹۰). اصلاح‌کننده دستور زبان آنلاین: خدمت تکنولوژی آموزشی به آموزش زبان فارسی. در مجموعه مقالات ششمین همایش بین‌المللی انجمن ترویج زبان و ادب فارسی (صص. ۸۱-۹۱). ویراستار: قدسیه رضوانیان. تهران: خانه کتاب.
- تفضلی، دارا؛ کارگذاری، حمیدرضا (۱۳۹۱). آموزش خواندن و درک مطلب به کمک رایانه. مقاله ارائه شده در چهارمین همایش ملی آموزش، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران.
- تفضلی، دارا؛ جمال‌الدین، فرانک (۱۳۹۷). کاربرد فلسفه فناوری آموزشی در آموزش و یادگیری زبان فارسی. در مجموعه مقالات دومین همایش ملی آرفا (صص. ۵۶۵-۵۵۵). ویراستاران: رضامراد صحرایی، و مهین‌ناز میردهقان. تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- سعیدی، زری؛ شرفی‌نژاد، حسنیه (۱۳۹۲). طراحی یک بسته الکترونیکی برای بهبود آموزش و سنجش واژگان پایه زبان فارسی. در پژوهش‌نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ۱(۱۲)، ۱۳۵-۱۵۴.
- سعیدی، زری؛ آرام، یاسمن (۱۳۹۷). آموزش مجازی واژه به فارسی‌آموزان غیرایرانی با به‌کارگیری سامانه مدیریت یادگیری (ال‌ام‌اس): تأثیر نقشه‌های مفهومی در تولید محتوای الکترونیکی زبان فارسی. در مجموعه مقالات دومین همایش ملی آرفا (صص. ۴۶۷-۴۳۹). ویراستاران رضامراد صحرایی، و مهین‌ناز میردهقان. تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- رستم‌آبادی، نرگس (۱۳۹۴). آموزش الفبای زبانفارسی به‌زبان آموزان غیرفارسی‌زبان: طراحی و تولید نرم‌افزاررایانه‌ای. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- محمودی، فاطمه (۱۳۹۳). طراحی آزمون‌های انطباقی رایانه‌ای فارسی برای سنجش سطح زبانی غیرفارسی‌زبانان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- مریخی، مارینا؛ ابراهیمی، شیما (۱۳۹۷). آموزش مباحث ایران‌شناسی مبتنی بر نرم‌افزار واقعیت افزوده به فارسی‌آموزان. در چکیده مجموعه مقالات دومین همایش ملی آرفا (ص. ۱۲۰). ویراستاران رضامراد صحرایی، و مهین‌ناز میردهقان. تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- میردهقان، مهین‌ناز؛ جورقانی، اعظم (۱۳۹۱). تهیه مطالب آموزشی برای آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان بر مبنای رویکرد تلفیقی رایانه-مبنا و کلاس-مبنا در آموزش هم‌زمان مهارت‌های زبان. در پژوهش‌نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ۱(۱)، ۱-۲۴.
- نعمتی، محبوبه (۱۳۹۱). تأثیر آموزش مبتنی بر رایانه در مقایسه با روش سنتی بر درک مطلب خواندن زبان آموزان غیرفارسی‌زبان پیشرفته. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- Amirsheibani, M., & Iraj, M. (2014). CALL and teaching writing: Language teachers' attitude,

- an Iranian survey. *Procedia – Social and behavioral sciences*, 98, 258-266.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.03.415>.
- Amiryousefi, M. (2017). Affordances and limitations of technology: Voices from EFL teachers and Learners. *Journal of English Language Teaching and Learning University of Tabriz*, 9(19), 1-24.
- Beatty, K. (2010). *Teaching and researching computer assisted language learning* (2nd ed.). Pearson.
- Dashtestani, R. (2012). Barriers to the implementation of CALL in EFL courses: Iranian EFL teachers' attitudes and perspectives. *The JALT CALL Journal*, 8(2), 55-70.
<http://dx.doi.org/10.29140/jaltcall.v8n2.134>.
- Ghane, M., & Masoomi, M. (2015). The perception of Iranian EFL teachers towards the application of computer assisted language learning. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(5), 228-239. <http://dx.doi.org/10.5901/mjss.2015.v6n5s1p228>.
- Higgins J. J. & Johns T. (1984). *Computers in language learning*. Collins.
- Hubbard, P. (2009). A general introduction. In P. Hubbard (Ed.), *Computer assisted language learning: Critical concepts in linguistics (Vol. I-IV)* (pp.1-20). Routledge.
- Jalali, S., & Dousti, M. (2014). Attitudes of Iranian EFL learners towards CALL: The effect of treatment length investigated. *Malaysian Journal of ELT Research*, 10(1), 46-62.
- Levy, M. (1997). *CALL: Context and conceptualization*. Oxford University Press.
- Mahmoudikia, M., Hoomanfar, M. H., & Izadpanah, M. A. (2014). Teacher factors affecting ICT use in Iranian classes: A literature review. *International Journal of Language Learning and Applied Linguistics World*, 6(1), 203-214.
- Marandi, S. S. (2010). Bravely stepping forward: Creating CALL communities to support teachers and learners in Iran. *CALICO Monograph Series*, 9, 179-188.
- Marandi, S. S. (2011). CALL 101: Some basics any CALL practitioner needs to know. *ROSHD Journal of Foreign Language Teaching*, 100, 70-77.
- Marandi, S. S. (2011). CALL 101: More basics you need to know. *ROSHD Journal of Foreign Language Teaching*, 101, 17-24.
- Nushi, M. (2017). Spreeder: A web app to develop and enhance reading speed. *Reading in a Foreign Language*, 29(1), 178-184.
- Nushi, M., & Eghbali, M. H. (2017). Duolingo: A mobile application to assist second language learning. *Teaching English with Technology*, 17(1), 89-98.
- Nushi, M., & Eghbali, M. H. (2018). Babbel: A mobile language learning app. *TESL Reporter*, 51(1), 109-121.
- Nushi, M., & Eghbali, M. H. (2018). 50Languages: A mobile language learning application. *Teaching English with Technology*, 18(1), 93-104.
- Nushi, M., & Jenabzadeh, H. (2016). Busuu: The mobile app. *TESL Reporter*, 49(2), 30-38.
- Nushi, M., & Makiabadi, H. (2018). HelloTalk: A language exchange app on your smartphone. *ROSHD Journal of Foreign Language Teaching*, 33(2), 16-23.
- Rahimi, M., & Hosseini, K. S. F. (2011). The impact of computer-based activities on Iranian high-school students' attitudes towards computer-assisted language learning. *Procedia Computer Science*, 3, 183-190. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2010.12.031>
- Tafazoli, D., Gómez Parra, M. E., & Huertas Abril, C. (2018a). A cross-cultural study on the attitudes of English language students towards computer-assisted language learning. *Teaching English with Technology*, 18(2), 34-68.
- Tafazoli, D., Gómez Parra, M. E., & Huertas Abril, C. (2018b). Developing and validating a questionnaire to measure CALL literacy. In M. E. Gómez Parra & R. Johnstone (Eds.), *Nuevas Perspectivas en Educación Bilingüe: Investigación e innovación* (pp. 333-343).

Editorial Universidad de Granada.

- Tafazoli, D., Gómez Parra, M. E., & Huertas Abril, C. A. (2019). Attitude towards computer-assisted language learning: Do age, gender, and educational level matter? *Teaching English with Technology*, 19(3), 22–39.
- Tafazoli, D., Gómez Parra, M. E., & Huertas Abril, C. A. (2020). A cross-cultural qualitative study on students' attitudes towards computer-assisted language learning. *The Qualitative Report*, 25(7), 1841–1855. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2020.4033>.
- Tafazoli, D., Huertas Abril, C., & Gómez Parra, M., E. (2019). Technology-based review on computer-assisted language learning: A chronological perspective. *Pixel-Bit, Revista de Medios y Education*, 54, 29–43. <http://dx.doi.org/10.12795/pixelbit.2019.i54.02>
- Talebinezhad, M. R., & Aziz Abarghoui, M. (2013). The Iranian high school students' attitude toward CALL and the use of CALL for EFL receptive skills. *Theory and Practice in Language Studies*, 3(2), 329–337. <http://dx.doi.org/10.4304/tpls.3.2.329-337>.
- Vahdat, S., & Gerami, A. (2015). Iranian EFL teachers attitudes toward implementing computer assisted language learning in writing classes. *Journal of Advances in English Language Teaching*, 3(3), 41–52.

برای مطالعه بیشتر

- Andujar., A. (Ed.). (2019). *Recent tools for computer- and mobile-assisted foreign language learning*. IGI Global.
- Beatty, K. (2010). *Teaching and researching computer assisted language learning* (2nd ed.). Pearson.
- Chapelle, C. A., & Sauro, S. (Eds.). (2017). *The handbook of technology and second language teaching and learning*. John Wiley & Sons.
- Egbert, J. (2005). *CALL essentials: Principles and practice in CALL classrooms*. TESOL Publications.
- Farr, F., & Murray, L. (Eds.). (2016). *The Routledge handbook of language learning and technology*. Routledge.
- Fotos, S. & Browne, C. (Eds.) (2004). *New perspectives on CALL for second language classrooms*. Lawrence Erlbaum.
- Levy, M. (1997). *Computer-assisted language learning: Context and conceptualization*. Oxford University Press.
- Levy, M., & Stockwell, G. (2006). *CALL Dimensions: Options and issues in computer-assisted language learning*. Lawrence Erlbaum.
- Li, L. (2017). *New technologies and language learning*. Palgrave Macmillan.
- Tafazoli, D., & Chirimbu, S. C. (Eds.). (2013). *Language & technology: Computer assisted language learning*. Khate Sefid Press.
- Tafazoli, D., Gómez-Parra, M. E., & Huertas-Abril, C. A. (Eds.). (2018). *Cross-cultural perspectives on technology-enhanced language learning*. IGI Global.
- Tafazoli, D., & Romero, M. (Eds.). (2017). *Multiculturalism and technology-enhanced language learning*. IGI Global.
- Stockwell, G. (Ed.) (2012). *Computer-assisted language learning: Diversity in research and practice*. Cambridge University Press.
- Thomas, M., Reinders, H., & Warschauer, M. (2013). *Contemporary computer-assisted language learning*. Bloomsbury.

فصل سه:

رویکردها و نظریه‌های بنیادی در آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری

فاطمه نامی
دانشگاه صنعتی امیرکبیر

مقدمه

پتانسیل‌های آموزشی فناوری‌های دیجیتال دهه‌هاست که توجه پژوهشگران حوزه‌های گوناگون، از جمله آموزش زبان، را به خود جلب کرده است. بر این اساس، نتایج پژوهش‌های مربوط به آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری در چهار دهه اخیر - به طور گسترده‌ای - نشان می‌دهد که این شیوه آموزشی تأثیرات مثبتی بر فراگیری زبان‌های گوناگون داشته است (آیدین، ۲۰۱۳؛ بسکرویل، ۲۰۱۲؛ چپل، ۲۰۰۱). این باور به موازات گسترش پژوهش‌ها در این حوزه گسترش یافته که استفاده موفق از فناوری‌های آموزشی نیازمند روش‌های آموزشی مبتنی بر نظریه‌های مرتبط با آموزش مجازی است. به عبارت دیگر، «برای فهم این نکته که چگونه فناوری‌های دیجیتال و محیط‌های آموزشی بر خط می‌تواند در راستای آموزش مجازی به کار گرفته شود، در آغاز باید به شیوه‌ها و رویکردهای آموزش بر خط توجه کرد» (ولر، ۲۰۰۷، ص. ۱۹). همان گونه که الحاجی غربا (۲۰۱۸) تأکید کرده است، انتخاب روش و نظریه آموزش به نوع محیط آموزشی و محتوای مورد نظر وابسته است. برای مثال، آموزش زبان به صورت برخط و با استفاده از سامانه مدیریت یادگیری هم‌زمان / غیرهم‌زمان نیازمند روش و نظریه آموزشی مرتبط و گاه متفاوت با آموزش چهره‌به‌چهره

این روش آن را در بیشتر محیط‌های آموزشی فناوری محور به صورت چهره‌به‌چهره و برخط قابل استفاده کرده است.

نتیجه‌گیری

در این فصل، برخی از بنام‌ترین رویکردها و نظریه‌های آموزش را به علاقه‌مندان حوزه آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری معرفی کردم. شماری از این رویکردها به طور مستقیم، و برخی دیگر به طور غیرمستقیم، به آموزش زبان مربوط می‌شود. اهمیت اطلاع از رویکردها و نظریه‌های آموزشی در این است که اجرای موفق طرح درس و آموزش با استفاده از هرگونه ابزار آموزشی بدون داشتن دانش درباره روش مناسب و نظریه مرتبط ممکن نخواهد بود. البته نباید فراموش کرد که رویکرد آموزشی یکی از اجزای مورد نیاز در این روند است، و موفقیت آن به تجربه آموزگار و وجود منابع و زیر ساخت‌های کافی و پشتیبانی فنی وابسته است.

منابع

بادله، علیرضا؛ ثابتی، عبدالحمید (۱۳۹۶). تأثیر روش آموزشی مبتنی بر وب کوئست بر یادگیری و میزان رضایت دانشجو معلمان از آن در درس طراحی آموزشی. در فصلنامه پژوهش در تربیت معلم، ۲۷-۹، (۲)، ۲۷-۹. نیرو، محمد (۱۳۹۱). یادگیری بر مدار گفت‌وگو بر مبنای نظریه اجتماعی-فرهنگی. در رشد معلم، ۱۶-۱۴، (۱)، ۳۶-۱۶.

- Aydin, S. (2013). Teachers' perceptions about the use of computers in EFL teaching and learning: The case of Turkey. *Computer Assisted Language Learning*, 26(3), 214-233. <https://doi.org/10.1080/09588221.2012.654495>
- Baskerville, D. (2012). Integrating on-line technology into teaching activities to enhance student and teacher learning in a New Zealand primary school. *Technology, Pedagogy and Education*, 21(1), 119-135. <https://doi.org/10.1080/1475939X.2012.659887>
- Chapelle, C. A. (2001). *Computer applications in second language acquisition: Foundations for teaching, testing and research*. Cambridge University Press.
- Dabbagh, N. (2005). Pedagogical models for e-Learning: A theory-based design framework. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*, 1(1), 25-44
- Garba, S. A. (2018). The use of the ASSIM model for technology integration in instructional delivery by faculty members and pre-service teachers. In N. Llevot-Calvet & O. Bernad-Cavero (Eds.), *Advanced learning and teaching environments: Innovation, contents and methods* (pp. 23-47). IntechOpen. <http://dx.doi.org/10.5772/intechopen.72886>
- Hutchison, A. (2012). Literacy teachers' perceptions of professional development that increases integration of technology into literacy instruction. *Technology, Pedagogy and Education*, 21(1), 37-56. <https://doi.org/10.1080/1475939X.2012.659894>
- Lave, J., & Wenger, E. (1991) *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press.
- Meskill, C., & Anthony, N. (2007). Learning to orchestrate online instructional conversations: A case of faculty development for foreign language educators. *Computer Assisted Language Learning*, 20(1), 5-19. <https://doi.org/10.1080/09588220601118487>
- Nami F., & Marandi, S. S. (2014). Wikis as discussion forums: exploring students'

- contribution and their attention to form. *Computer Assisted Language Learning*, 27(6), 483-508. <https://doi.org/10.1080/09588221.2013.770036>
- Park, S. H., & Ertmer, P. A. (2007). Impact of problem-based learning (PBL) on teachers' beliefs regarding technology use. *Research on Technology in Education*, 40, 247-267.
- Rance-Roney, J. (2008). Digital storytelling for language and culture learning. *Essential Teacher*, 5(1), 29-31
- Valverde-Berrocso, J., Garrido-Arroyo, M. D. C., Burgos-Videla, C., & Morales-Cevallos, M. B. (2020). Trends in educational research about e-learning: A systematic literature review (2009-2018). *Sustainability*, 12(12), 5153. <http://dx.doi.org/10.3390/su12125153>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge University Press.
- Weller, M. (2002). *Delivering learning on the Net: The why, what & how of online education*. Routledge Falmer.
- Weller, M. (2007). *Virtual learning environments: Using, choosing and developing your VLE*. Routledge.
- Williams, M. & Burden, R. L. (1997). *Psychology for language teachers: A social constructivist approach*. Cambridge University Press.

برای مطالعه بیشتر

- Beaven, T., & Rosell-Aguilar, F. (Eds.). (2021). *Innovative language pedagogy report*. Research-publishing.net.
- Carrier, M., Damerow, R. M., & Bailey, K. M. (Eds.). (2017). *Digital language learning and teaching: Research, theory, and practice*. Routledge & TIRF.
- Nami, F. (Ed.). (2020). *Digital storytelling in second and foreign language teaching*. Peter Lang.
- Sandholtz, J. H., Ringstaff, C., & Dwyer, D. C. (1997). *Teaching with technology: Creating student-centered classrooms*. Teachers College Press.
- Thomas, M. (2017). *Project-based language learning with technology: Learner collaboration in an EFL classroom in Japan*. Routledge.
- Thomas, M., & Schneider, C. (2020). *Language teaching with video-based technologies: Creativity and CALL teacher education*. Routledge.

فصل چهارم: دانش معلم در آموزش زبان به کمک فناوری

سارا فرشادنیا
دانشگاه کنتربری نیوزیلند

مقدمه

امروزه فناوری نقش بسیار مهمی در آموزش و یادگیری زبان ایفا می‌کند. آموزش زبان به غیرفارسی‌زبانان نیز تحت تأثیر فناوری است. مطالعات انجام شده در این زمینه –عموماً– از توجه مثبت معلمان و زبان‌آموزان در استفاده از فناوری حکایت دارد. به عنوان مثال، در مقایسه میان دو روش سنتی و آموزش با کمک فناوری، تاج‌الدین و نعمتی سرخی (۱۳۹۱) بر زبان‌آموزی بهتر در روش دوم تأکید دارند. بر این اساس، امکان تعامل و بازخورد بیشتر با معلم و دیگر زبان‌آموزان به واسطه استفاده از فناوری از جمله عوامل مؤثر بر موفقیت این روش گزارش شده است. در همین راستا، نعمتی (۱۳۹۸) باور دارد که استفاده از فناوری به خصوص با روش یادگیری معکوس باعث مشارکت نودوپنج درصدی زبان‌آموزان و یادگیری عمیق‌تر آن‌ها می‌شود. نتایج تحقیق سعیدی و سجادی (۱۳۹۳) نیز نشان از علاقه وافر زبان‌آموزان به استفاده از فناوری در آموزش و یادگیری زبان فارسی دارد. با وجود این، زبان‌آموزان از یک سو، نبود امکانات و برنامه‌های کافی و از سوی دیگر، ضعف دانش معلمان آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان (آزفا) در استفاده از فناوری در آموزش را از موانع استفاده بهینه از فناوری برشمرده‌اند. از این رو، در این بخش از کتاب به مؤلفه دانش معلم

نیشن (۲۰۰۷) به مریمان زبان فارسی کمک می‌کند که به صورت نظام‌مند و هدفمند به تحلیل کاربردهای ابزارهای فناوری مختلف در آموزش زبان بپردازند و آن را با فرایندهای آموزشی خود ادغام کنند.

منابع

- تاج‌الدین، سیدضیاء‌الدین؛ نعمتی سرخی، محبوبه (۱۳۹۱). بررسی تأثیر آموزش از طریق رایانه در مقایسه با روش سنتی بر میزان یادگیری زبان آموزان غیرفارسی‌زبان. در پژوهش نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ۱۲۲-۱۰۱، (۱)۸.
- سعیدی، زری؛ تهوری، زهرا (۱۳۹۸). تحلیلی بر عوامل روان‌شناختی ترس از فناوری و دانش رایانه‌ای در مدرسان آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان. در علم زبان، ۶ (۱۰)، ۲۴۳-۲۶۶.
- سعیدی، زری؛ سجادی، شهره‌سادات (۱۳۹۳). عوامل تأثیرگذار بر به‌کارگیری رایانه و فناوری در آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان. در پژوهش نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ۳ (۳)، ۱۷۰-۱۴۳.
- نعمتی، محبوبه (۱۳۹۸). بررسی تأثیر روش یاددهی-یادگیری معکوس بر پیشرفت مهارت خواندن و نوشتن فارسی‌آموزان غیرفارسی‌زبان. در پژوهش نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ۸ (۲)، ۲۵۱-۲۶۶.
- Baran, E., Chuang, H. H., & Thompson, A. (2011). TPACK: An emerging research and development tool for teacher educators. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(4), 370-377.
- Borg, S. (2015). *Teacher cognition and language education: Research and practice*. Bloomsbury Publishing.
- Bostock, S. J. (2007). *E-Teaching: Engaging students through technology*. SEDA.
- Brown, H. D. (1993). Requiem for methods. *Journal of Intensive English Studies*, 7, 1-12.
- Bugueño, W. M. (2013). *Using TPACK to promote effective language teaching in an ESL/EFL classroom* [Unpublished master's thesis, University of Northern Iowa].
- Echevarría, J., Vogt, M., & Short, D. (2008). *Making content comprehensible for English learners: The SIOP model*. Pearson Education.
- Ellis, R. (2005). Principles of instructed language learning. *System*, 33(2), 209-224. <https://doi.org/10.1016/j.system.2004.12.006>
- Fathi, J., & Yousefifard, S. (2019). Assessing language teachers' Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK): EFL students' perspectives. *Research in English Language Pedagogy*, 7(2), 255-282. <https://dx.doi.org/10.30486/relp.2019.665888>
- Freeman, D., & Johnson, K. (1998). Re-conceptualizing the knowledge-based of language teacher education. *TESOL Quarterly*, 32(3), 397-417.
- Greene, M. D., & Jones, W. M. (2020). Analyzing contextual levels and applications of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) in English as a second language subject area: A systematic literature review. *Journal of Educational Technology & Society*, 23(4), 75-88.
- Harris, J., & Hofer, M. J. (2011). Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) in action: A descriptive study of secondary teachers' curriculum-based, technology-related instructional planning. *Journal of Research on Technology in Education*, 43(3), 211-229. <https://doi.org/10.1080/15391523.2011.10782570>
- Hubbard, P. (2008). CALL and the future of language teacher education. *CALICO Journal*, 25(2), 175-188.
- Kennedy, G. E., Judd, T. S., Churchward, A., Gray, K., & Krause, K.-L. (2008). First year

- students' experiences with technology: Are they really digital natives? *Australasian Journal of Educational Technology*, 24(1), 108-122. <https://doi.org/10.14742/ajet.1233>
- Kirkwood, A., & Price, L. (2005). Learners and learning in the twenty-first century: What do we know about students' attitudes towards and experiences of information and communication technologies that will help us design courses?. *Studies in Higher Education*, 30(3), 257-274. <https://doi.org/10.1080/03075070500095689>
- Koehler, M.J., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge? *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 9(1), 60-70.
- Lyster, R. (2011). Content-based second language teaching. In E. Hinkel (Ed.), *Handbook of research in second language teaching and learning* (vol. II) (pp. 611–630). Routledge.
- Martin, B. (2015). Successful implementation of TPACK in teacher preparation programs. *International Journal on Integrating Technology in Education*, 4(1), 17-26.
- Met, M. (1998). Curriculum decision-making in content-based language teaching. In J. Cenoz & F. Genesee (Eds.), *Beyond bilingualism: Multilingualism and multilingual education* (pp. 35–63). Multilingual Matters.
- Nation, P. (2007). The four strands. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 1(1), 2-13. <https://doi.org/10.2167/illt039.0>
- Nation, P., & Webb, S. (2011). Content-based instruction and vocabulary learning. In E. Hinkel (Ed.), *Handbook of research in second language teaching and learning* (vol. II) (pp. 611–630). Routledge.
- Nazari, N., Nafissi, Z., Estaji, M., & S. Marandi, S. (2019). Evaluating novice and experienced EFL teachers' perceived TPACK for their professional development. *Cogent Education*, 6(1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2019.1632010>
- Nunan, D. (2010). Technology supports for second language learning. In P. L. Peterson, E. L. Baker, & B. McGaw (Eds.), *International encyclopaedia of education* (Vol. 8) (3rd ed., pp. 204-210). Elsevier.
- Richards, J. C. (1998) (Ed.). *Beyond training*. Cambridge University Press.
- Richards, J., C., Li, B., & Tang, A. (1998). Exploring pedagogical reasoning skills. In J. Richards (Ed.), *Beyond training* (pp. 86–102). Cambridge University Press
- Shulman, L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4-14.
- Tsui, A. (2011). Teacher education and teacher development. In E. Hinkel (Ed.), *Handbook of research in second language teaching and learning* (vol. II) (pp. 21–39). Routledge.
- Verloop, N., Van Driel, J., & Meijer, P. C. (2001). Teacher knowledge and the knowledge base of teaching. *International Journal of Educational Research*, 35(5), 441–461. [https://doi.org/10.1016/S0883-0355\(02\)00003-4](https://doi.org/10.1016/S0883-0355(02)00003-4)
- Waycott, J., Bennett, S., Kennedy, G., Dalgarno, B., & Gray, K. (2010). Digital divides? Student and staff perceptions of information and communication technologies. *Computers & Education*, 54(4), 1202-1211. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2009.11.006>

برای مطالعه بیشتر

- Herring, M. C., Koehler, M. J., & Mishra, P. (Eds.). (2016). *Handbook of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) for educators* (2nd ed.). Routledge.
- Hubbard, P., & Levy, M. (2006). *Teacher education in CALL*. John Benjamins.
- Scmid, E. C. (2017). *Teacher education in computer-assisted language learning*. Bloomsbury.
- Son, J.-B. (2018). *Teacher development in technology-enhanced language teaching*. Palgrave Macmillan.
- Son, J.-B., & Windeatt, S. (Eds.). (2017). *Language teacher education and technology: Approaches and practices*. Bloomsbury.

Torsani, S. (2016). *CALL teacher education: Language teachers and technology integration*. Sense.

فصل پنجم: آموزش و یادگیری سیار زبان

نرجس شیخ اسدی
دانشگاه علم و صنعت ایران

مقدمه

امروزه با توجه به ظهور فناوری‌های جدید، گسترش دسترسی به تلفن‌های همراه، و توسعه برنامه‌های آموزشی یادگیری و آموزش با سرعت در حال پیشرفت است و به سبب این تغییرات رویکرد جدیدی در حوزه آموزش با نام یادگیری سیار ایجاد شده است. یادگیری سیار یکی از روش‌های نوین یادگیری است که بر فعالیت‌های آموزشی فراگیر بدون محدودیت زمانی و مکانی دلالت دارد، و به فراگیر کمک می‌کند که در هر زمان یا مکانی که مطلوب نظر اوست در فعالیت‌های آموزشی خارج از کلاس شرکت کند (گیکاس و گرانت، ۲۰۱۳).

یکی از زیرمجموعه‌های یادگیری سیار آموزش و یادگیری زبان به کمک ابزارهای همراه است که به یادگیری زبان از طریق تلفن‌های همراه و دیگر فناوری‌های سیار دلالت دارد (کوکولسکا-هولم، ۲۰۲۰). در بررسی مقالات چاپ شده در مجلات و کنفرانس‌ها می‌بینیم که پژوهش‌های زیادی در زمینه آموزش و یادگیری زبان به کمک ابزار همراه - علی‌الخصوص درباره زبان انگلیسی - انجام شده است که از میان آن‌ها می‌توان به پژوهش انجام شده توسط لون و همکاران (۲۰۲۰) درباره تأثیر استفاده از برنامه‌های تلفن همراه بر مهارت‌های زبان انگلیسی اشاره کرد، یا مطالعه انجام شده توسط ژوی (۲۰۲۰) در مورد بهره‌مندی از ابزارهای

حیطه آموزش دارند به اصلاح زیرساخت‌های مورد نظر برای آموزش استادان پیردازند. این زیرساخت‌ها می‌تواند با عنوان دوره‌ها و سمینارهای برخط آموزش سیار برای استادان با همکاری خبرگان آموزش زبان و علوم رایانه در مؤسسات آموزشی طراحی و اجرا شود.

منابع

- ایزدی، سمیه؛ ابراهیمی آتانی، رضا؛ شاکری نیا، ایرج (۱۳۹۱، مهر). افزایش سطح یادگیری زبان با استفاده از آموزش سیار. ارائه مقاله در همایش میان‌رشته‌ای آموزش و یادگیری زبان. دانشگاه فردوسی مشهد. بابایی، محمود (۱۳۸۹). مقدمه‌ای بر یادگیری الکترونیکی. تهران: انتشارات چاپار.
- شاه‌علیزاده، محمد (۱۳۹۲). یادگیری الکترونیکی و سیار، فناوری‌ها و روش‌های نوین برای آموزش. مقاله ارائه شده در هشتمین سمینار آموزش شیمی ایران. دانشگاه سمنان.
- وکیلی فرد، امیررضا؛ مهدوی، محمد امین؛ خدادادیان، مهدی (۱۳۹۱). ابزارهای آموزش زبان فارسی در محیط مجازی: از طراحی تا اجرا. در پژوهش نامه آموزش زبان فارسی به غی فارسی‌زبانان (۲)، ۶۱-۸۲.
- نادری، فاطمه (۱۳۹۲). بررسی نقش فناوری سیار در یادگیری و آموزش. مقاله ارائه شده در همایش ملی تغییر برنامه درسی دوره‌های تحصیلی آموزش و پرورش. بیرجند.
- Al-Hunaiyyan, A., Alhajri, R. A., & Al-Sharhan, S. (2018). Perceptions and challenges of mobile learning in Kuwait. *Journal of King Saud University-Computer and Information Sciences*, 30(2), 279-289. <https://doi.org/10.1016/j.jksuci.2016.12.001>
- Asabere, N. Y. (2013). Benefits and challenges of mobile learning implementation: Story of developing nations. *International Journal of Computer Applications*, 73(1), 23-24.
- Ataro, E., Madara, D., & Sitati, S. (2016). Design and testing of mobile phone detectors. *Innovative Systems Design and Engineering*, 7(9), 6-14.
- Barbosa, J. L. V., Hahn, R. M., Barbosa, D. N. F., & Saccol, A. I. D. C. Z. (2011). A ubiquitous learning model focused on learner interaction. *International Journal of Learning Technology*, 6(1), 62-83. <https://dx.doi.org/10.1504/IJLT.2011.040150>.
- Beland, L., & Murphy, R. (2015). *Technology, distraction & student performance*. Centre for Economic Performance, London School of Economics and Political Science, London. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2016.04.004>
- Castaneda, D. A., & Cho, M.-H. (2016). Use of a game-like application on a mobile device to improve accuracy in conjugating Spanish verbs. *Computer Assisted Language Learning*, 29(7), 1195-1204. <https://doi.org/10.1080/09588221.2016.1197950>
- Cavus, N., & Ibrahim, D. (2017). Learning English using children's stories in mobile devices. *British Journal of Educational Technology*, 48(2), 625-641. <https://doi.org/10.1111/bjet.12427>
- Chartrand, R. (2016). Advantages and disadvantages of using mobile devices in a university language classroom. *Bulletin of the Institute of Foreign Language Education Kurume University*, 23, 1-13.
- Chen, C. H., Liu, G. Z., & Hwang, G. J. (2016). Interaction between gaming and multistage guiding strategies on students' field trip mobile learning performance and motivation. *British Journal of Educational Technology*, 47(6), 1032-1050.

- <https://doi.org/10.1111/bjet.12270>
- Chidi, G. A. (2002, December). *AT&T wireless launches mobile web service in US*. In *Wireless IT World*.
- Churchill, D., & Hedberg, J. (2008). Learning object design considerations for small-screen handheld devices. *Computers & Education*, 50(3), 881-893.
<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2006.09.004>
- Crescente, M. L., & Lee, D. (2011). Critical issues of m-learning: Design models, adoption processes, and future trends. *Journal of the Chinese institute of industrial engineers*, 28(2), 111-123. <https://doi.org/10.1080/10170669.2010.548856>
- Dias, L., & Victor, A. (2017). Teaching and learning with mobile devices in the 21st century digital world: Benefits and challenges. *European Journal of Multidisciplinary Studies*, 2(5), 339-344. <https://doi.org/10.26417/ejms.v5i1.p339-344>
- Doryab A, Villalba DK, Chikersal P, Dutcher JM, Tumminia M, Liu X, Cohen S, Creswell K, Mankoff J, Creswell JD, Dey, A.K. (2019). Identifying behavioral phenotypes of loneliness and social isolation with passive sensing: Statistical analysis, data mining and machine learning of smartphone and Fitbit data. *JMIR Mhealth Uhealth*, 7(7), 11-13. <https://doi.org/10.2196/13209>
- Droliia, M., Sifaki, E., Papadakis, S., & Kalogiannakis, M. (2020). An overview of mobile learning for refugee students: Juxtaposing refugee needs with mobile applications' characteristics. *Challenges*, 11(2), 31-33. <https://doi.org/10.3390/challe11020031>
- Eteokleous, N., & Ktoridou, D. (2009). Investigating mobile devices integration in higher education in Cyprus: Faculty perspectives. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 3(1), 38-41. <https://doi.org/10.3991/ijim.v3i1.762>
- Ferreira, J. B., Klein, A. Z., Freitas, A., & Schlemmer, E. (2013). Mobile learning: definition, uses and challenges. In L. A. Wankel & P. Blessinger (Eds.), *Increasing student engagement and retention using mobile applications: Smartphones, Skype and texting technologies*. (pp. 47-82). Emerald. <https://doi.org/10.1108/S2044-9968%282013%29000006D005>
- Gezgin, D. M., Hamutoglu, N. B., Sezen-Gultekin, G., & Ayas, T. (2018). The relationship between nomophobia and loneliness among Turkish adolescents. *International Journal of Research in Education and Science*, 4(2), 358-374. <http://dx.doi.org/10.21890/ijres.409265>
- Gikas, J., & Grant, M. M. (2013). Mobile computing devices in higher education: Student perspectives on learning with cellphones, smartphones & social media. *The Internet and Higher Education*, 19, 18-26. <http://dx.doi.org/10.1016/j.iheduc.2013.06.002>
- Hashim, H., Yunus, M. M., Embi, M. A., & Ozir, N. A. M. (2017). Mobile-assisted language learning (MALL) for ESL learners: A review of affordances and constraints. *Sains Humanika*, 9(1-5), 45-50. <https://doi.org/10.11113/sh.v9n1-5.1175>
- Heift, T., & Vyatkina, N. (2017). *The handbook of technology and second language teaching and learning*. Wiley.
- Kadirire, J. (2009). *The evolution of mobile teaching and learning*. Informing Science Press.
- Katemba, C. (2019). Students' vocabulary enhancement at Grade 10: A comparative study using CALL & MALL in Indonesia. *CALL-EJ*, 20(1), 87-11. <https://doi.org/10.35974/acuity.v6i1.2457>
- Kayode, D. J., Alabi, A. T., Sofoluwe, A. O., & Oduwaiye, R. O. (2019). *Problems and challenges of mobile learning*. Springer.
- Keskin, N. O., & Metcalf, D. (2011). The current perspectives, theories and practices of mobile learning. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(2), 202-208.
- Kennedy, C., & Levy, M. (2008). L'italiano al telefonino: Using SMS to support beginners' language learning. *ReCALL*, 20(3), 315-330. <https://doi.org/10.1017/S0958344008000530>
- Kim, G. (2017). Effects of mobile-assisted pre-listening activities and listening strategy training on EFL students' listening comprehension skill and strategy

- use. *중등 영어교육*, 10(4), 47-70.
- Kim, Y. J. (2018). The effects of mobile-assisted language learning (MALL) on Korean college students' English-listening performance and English-listening anxiety. *Studies in Linguistics*, 48, 277-298. <https://doi.org/10.17002/SIL.48.201807.277>
- Korucu, A. T., & Alkan, A. (2011). Differences between m-learning (mobile learning) and e-learning, basic terminology and usage of m-learning in education. *Procedia-social and behavioral sciences*, 15, 1925-1930. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.04.029>
- Koschmann, T., Kelson, A. C., Feltoovich, P. J., & Barrows, H. S. (1996). *Computer-supported problem-based learning: A principled approach to the use of computers in collaborative learning*. Lawrence Erlbaum.
- Kuang, Z., Guo, S., Liu, J., & Yang, Y. (2018). A quick-response framework for multi-user computation offloading in mobile cloud computing. *Future Generation Computer Systems*, 81, 166-176. <https://doi.org/10.1016/j.future.2017.10.034>
- Kukulska-Hulme, A. (2007). Mobile usability in educational contexts: What have we learnt? *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 8(2), 157-165. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v8i2.356>
- Kukulska-Hulme, A. (2012). Mobile-assisted language learning. In C. A. Chapelle (Ed.), *The encyclopedia of applied linguistics*. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal0768>.
- Kukulska-Hulme, A. (2020). Mobile-assisted language learning. In C. A. Chapelle (Ed.), *The encyclopedia of applied linguistics*. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal0768.pub2>
- Kukulska-Hulme, A., Lee, H., & Norris, L. (2017). *The handbook of technology and second language teaching and learning*. Wiley Blackwell.
- Kukulska-Hulme, A., & Shield, L. (2007). An overview of mobile assisted language learning: Can mobile devices support collaborative practice in speaking and listening. *ReCALL*, 20(3), 1-20. <http://dx.doi.org/10.1017/S0958344008000335>
- Lander, B., Morgana, V., Selwood, J., Knight, T., Gettings, R., Yamauchi, M., & Delforge, C. (2019). *MALL tools tried and tested*. In F. Meunier, J. V. Vyver, L. Bradley & S. Thouësnay (Eds.), *CALL and complexity – Short papers from EUROCALL2019* (pp. 252-256). Research-publishing.net.
- Liaw, S. S., Hatala, M., & Huang, H. M. (2010). Investigating acceptance toward mobile learning to assist individual knowledge management: Based on activity theory approach. *Computers & Education*, 54, 446-454. <http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2009.08.029>
- Ligi, B., & Raja, B. W. D. (2017). Mobile learning in higher education. *International Journal of Research-Granthaalayah*, 5(4), 1-6. [https://doi.org/10.29121/granthaalayah.v5.i4\(SE\).2017.1942](https://doi.org/10.29121/granthaalayah.v5.i4(SE).2017.1942)
- Lindaman, D., & Nolan, D. (2015). Mobile-assisted language learning: Application development projects within reach for language teachers. *IALLT Journal of Language Learning Technologies*, 45(1), 1-22. <http://dx.doi.org/10.17161/iallt.v45i1.8547>
- Loewen, S., Crowther, D., Isbell, D. R., Kim, K. M., Maloney, J., Miller, Z. F., & Rawal, H. (2019). Mobile-assisted language learning: A Duolingo case study. *ReCALL*, 31(3), 293-311. <https://doi.org/10.1017/S0958344019000065>
- Lin, J. J., & Lin, H. (2019). Mobile-assisted ESL/EFL vocabulary learning: A systematic review and meta-analysis. *Computer Assisted Language Learning*, 32(8), 878-919. <https://doi.org/10.1080/09588221.2018.1541359>
- Lord, G. (2016). Rosetta stone for language learning. *IALLT Journal of Language Learning Technologies*, 46(1), 1-35. <https://doi.org/10.17161/iallt.v46i1.8552>
- Masykur, M. (2017). An analysis of mobile dictionaries in vocabulary teaching. *Academic Journal Perspective: Education, Language, and Literature*, 5(1), 29-35.

- Metruk, R. (2020). Confronting the challenges of MALL: Distraction, cheating, and teacher readiness. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 15(2), 4-14. <http://dx.doi.org/10.3991/ijet.v15i02.11325>
- McWhorter, R. R., Delello, J. A., Gipson, C. S., Mastel-Smith, B., & Caruso, K. (2020). *Disruptive and emerging technology trends across education and the workplace*. IGI Global.
- Miangah, T. M., & Nezarat, A. (2012). Mobile-assisted language learning. *International Journal of Distributed and Parallel Systems*, 3(1), 309-319. <https://doi.org/10.5121/IJDPS.2012.3126>
- Naderi, N., & Akrami, A. (2018). EFL learners' reading comprehension development through MALL: Telegram groups in focus. *International Journal of Instruction*, 11(2), 339-350. <https://doi.org/10.12973/IJI.2018.11223A>
- Nami, F. (2020). Edmodo in semi-technical English courses: towards a more practical strategy for language learning/practice. *Computer Assisted Language Learning*. <https://doi.org/10.1080/09588221.2020.1819340>
- Nielit, S. G., & S., T. (2016). E-discovery components of e-teaching and m-learning: An overview. In E. de Smet, & S. Dhamdhare (Ed.), *E-discovery tools and applications in modern libraries* (pp. 240-248). IGI Global. <http://doi:10.4018/978-1-5225-0474-0.ch013>
- O'Malley, C., Vavoula, G., Glew, J., Taylor, J., Sharples, M., Lefrere, P., Waycott, J. (2012, May 6-7). *Guidelines for learning/teaching/tutoring in a mobile environment* [Paper presentation]. MOBLearn .
- Ocak, M. A. (2011). Blend or not to blend: A study investigating faculty members perceptions of blended teaching. *World Journal on Educational Technology*, 2(3), 196-205.
- Ozdamli, F., & Cavus, N. (2011). Basic elements and characteristics of mobile learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 28, 937-942. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.11.173>
- Panagiotis, A., & Krystalli, P. (2020). Mobile assisted language learning (MALL): Trends from 2010 to 2020 using text analysis techniques. *European Journal of Education*, 3(3), 84-93.
- Qi, X. U. (2020). Applying MALL to an EFL listening and speaking course: An action research approach. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 19(4), 24-25.
- Reinders, H., & Benson, P. (2017). Research agenda: Language learning beyond the classroom. *Language Teaching*, 50(4), 561-578. <http://dx.doi.org/10.1017/S0261444817000192>
- Reinders, H., & Pegrum, M. (2017). Supporting language learning on the move: An evaluative framework for mobile language learning resources. In B. Tomlinson (Ed.), *Second language acquisition research and materials development for language learning* (pp. 116-141). Routledge.
- Salih, A. H. (2019). Effects of mobile assisted language learning on developing listening skill to the department of English students in college of education for women at Al Iraqia University. *European Journal of Language and Literature*, 5(1), 31-38. <https://doi.org/10.26417/ejls-2019.v5i1-191>
- Sattarov, A., & Khaitova, N. (2020). Mobile learning as new forms and methods of increasing the effectiveness of education. *Архив Научных Публикаций*, 7(12) 1-3.
- Scott, S. M. (2012). Go ahead... be social: Using social media to enhance the twenty-first century classroom. *Distance Learning*, 9(2), 54-58.
- Sharples, M. (2002). Disruptive devices: Mobile technology for conversational learning. *International Journal of Continuing Engineering Education and Lifelong Learning*, 12(5/6), 504-520. <https://doi.org/10.1504/IJCEELL.2002.002148>
- Sharples, M. (2000). The design of personal mobile technologies for lifelong learning. *Computers and Education*, 34, 177-193. [http://dx.doi.org/10.1016/S0360-1315\(99\)00044-5](http://dx.doi.org/10.1016/S0360-1315(99)00044-5)

- Shyshkanova, G., Zaytseva, T., & Frydman, O. (2017). Mobile technologies make education a part of everyday life. *Information and Learning Sciences*, 118(11/12), 570–582.
- Siemens, G. (2005). Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 2(1), 1-9.
- So, S. W. (2014). Mobile learning: A topography and research. *International Journal of Information and Education Technology*, 4(4), 340-343.
<http://dx.doi.org/10.7763/IJiet.2014.V4.426>
- Sodikin, R. M. H. (2020). *The use of English Podcast Video in practicing pronunciation skill of stressed word in e-Learning class*. [Doctoral dissertation, UIN Sunan Gunung Djati Bandung].
- Sung, T.-S. (2018). On Mobile Assisted Language Learning (MALL) on English grammar. *Journal of the Korea Society of Computer and Information*, 23(9), 65-71.
<https://doi.org/10.9708/jksci.2018.23.09.065>
- Stryjak, J. & Sivakumaran, M. (2019, June). The Mobile Economy 2019 [Paper presentation]. In GSM Intelligence, South Korea.
- Sung, Y.-T., Chang, K.-E., & Liu, T.-C. (2016). The effects of integrating mobile devices with teaching and learning on students' learning performance: A meta-analysis and research synthesis. *Computers & Education*, 94, 252-275 .
<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2015.11.008>
- Uzunboyulu, H., Cavus, N., & Ercag, E. (2009). Using mobile learning to increase environmental awareness. *Computers & Education*, 52(2), 381-389.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2008.09.008>
- Uzunboyulu, H., & Ozdamli, F. (2011). Teacher perception for m-learning: scale development and teachers' perceptions. *Journal of Computer assisted learning*, 27(6), 544-556.
<https://doi.org/10.1111/j.1365-2729.2011.00415.x>
- Wichadee, S. (2017). A development of the blended learning model using Edmodo for maximizing students' oral proficiency and motivation. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 12(2), 137-154 . <https://doi.org/10.3991/ijet.v12i02.6324>
- Yang, S.-h. (2012). Exploring college students' attitudes and self-efficacy of mobile learning. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(4), 148-154.
- Zhang, D. (2003). Delivery of personalized and adaptive content to mobile devices: a framework and enabling technology. *Communications of the Association for Information Systems*, 12(1), 183-185. <https://doi.org/10.17705/1CAIS.01213>
- Zhang, D., & Pérez-Paredes, P. (2019). Chinese postgraduate EFL learners' self-directed use of mobile English learning resources. *Computer Assisted Language Learning*.
<https://doi.org/10.1080/09588221.2019.1662455>

برای مطالعه بیشتر

- Crompton, H., & Traxler, J. (Eds.). (2018). *Mobile learning and higher education: Challenges in context*. Routledge.
- Kukulska-Hulme, A. (2012). *Mobile-assisted language learning*. Wiley.
- Kukulska-Hulme, A., & Traxler, J. (Eds.). *Mobile learning: A handbook for educators and trainers*. Routledge.
- Morgana, V., & Kukulska-Hulme, A. (Eds.). (2021). *Mobile assisted language learning across educational contexts*. Routledge.
- Pegrum, M. (2014). *The Palgrave Macmillan mobile learning: Languages, literacies and cultures*. Palgrave Macmillan.
- Pegrum, M. (2016). *Mobile lenses on learning: Languages and literacies on the move*.

Springer.

Traxler, J., & Kukulska-Hulme, A. (Eds.). (2016). *Mobile learning: The next generation*.
Routledge.

Vavoula, G., Pachler, N., & Kukulska-Hulme, A. (Eds.). (2009). *Researching mobile learning: Frameworks, tools and research designs*. Peter Lang.

Yu, S., Ally, M., & Tsinakos, A. (Eds.). (2018). *Mobile and ubiquitous learning: An international handbook*. Springer.

بخش دو:
رویکرد کاربردی به آموزش زبان فارسی
به کمک فناوری

فصل شش:
روش‌ها و استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی
در آموزش مجازی زبان فارسی

احسان طوفانی نژاد
دانشگاه علامه طباطبایی؛ بنیاد سعدی

مقدمه

با ظهور و توسعه پدیده فناوری اطلاعات روند تحولات جهانی با شتابی بیشتر با محوریت اطلاعات و دانایی در حال گسترش است. این پدیده اینک بیش از یک دهه است که به عرصه تعلیم و تربیت پا نهاده و چالش‌هایی را برای نظام‌های آموزشی و محیط‌های تحصیلی ایجاد کرده است. با توجه به سرعت، گستردگی و عمق تحولات ناشی از فناوری اطلاعات شناخت مختصات این پدیده و مدیریت آگاهانه و هوشمندانه آن می‌تواند یکی از مهم‌ترین راهبردهای دست‌اندرکاران آموزش در کشور باشد و به‌عنوان فرصتی برای بازسازی نظام آموزش و پرورش و تحول در فرایند تدریس-یادگیری استفاده شود (فالون و شارون، ۱۳۸۳). ساخت محتوای الکترونیکی موضوعی است که از دهه ۹۰ میلادی با جدی شدن اینترنت در فضای آموزشی مطرح شد و در سال‌های گذشته شرکت‌های خصوصی و بسیاری از دانشگاه‌ها اقدام به تولید محتوای الکترونیکی کرده‌اند (شکوهی و امامی، ۱۳۸۸). یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر یادگیری الکترونیکی نوع محتوای آموزشی و تعامل با فراگیران است. مشارکت برخط بین کاربران جمع‌آوری اطلاعات و دسترسی به محتوا را ساده‌تر و سریع‌تر کرده و به بهبود یادگیری منجر شده است. (هاجلی و همکاران، ۲۰۱۵). همچنین این دیدگاه جدید

فراگیران می‌شود.

با بررسی انواع روش‌های تولید محتوای الکترونیکی پیشنهاد می‌شود که طراحان و متخصصان آموزش زبان فارسی با در نظر گرفتن اهمیت تولید محتوای آموزشی الکترونیکی استاندارد از این روش‌ها استفاده کنند. هرچند همیشه باید این نکته را در نظر داشت که به‌جای آموزش حفظ کردن و به‌یاد آوردن اطلاعات، امروزه ما به آن‌ها آموزش می‌دهیم که چگونه پیدا کنند، بخوانند و اطلاعات را زمانی که نیاز دارند بفهمند.

منابع

- زنگنه، حسین؛ پورجمشیدی، مریم؛ ولایتی، الهه؛ ابوالقاسمی، ابراهیم (۱۳۹۴). مدیریت بارشناختی در طراحی و تولید محتوای الکترونیکی. در فصلنامه فناوری آموزش و یادگیری، ۱(۴)، ۱۰۵-۱۲۴.
- شکوهی، مریم؛ امامی، سمانه (۱۳۸۸). استانداردسازی محتوای آموزش الکترونیکی و تأثیر آن در انگیزش یاددهی و یادگیری. مقاله ارائه‌شده در دومین کنفرانس بین‌المللی شهر الکترونیک. تهران: پژوهشکده فناوری اطلاعات و ارتباطات جهاد دانشگاهی، شهرداری تهران.
- فالون، کارول؛ شارون، براون (۱۳۸۳). استانداردهای یادگیری الکترونیکی. ترجمه فردوس باقری، مهدی حسین کوچک. تهران: مؤسسه توسعه فناوری آموزشی مدارس هوشمند.
- فهیمی‌فر، سپیده (۱۳۸۷). بررسی کتاب‌های الکترونیکی موجود در کتابخانه‌های دانشگاهی شهر تهران. در فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات، ۳(۳)، ۵۳-۷۵.
- کنعانی، حجت؛ عنایتی، ترانه؛ ضامنی، فرشیده (۱۳۹۱). بررسی نقش کاربرد کتاب‌های الکترونیکی بر گرایش به مطالعه در دانش‌آموزان متوسطه نظری استان مازندران در سال تحصیلی ۹۱-۹۰. در مجله دانشگاهی یادگیری الکترونیکی، ۳(۴)، ۳۰-۳۷.
- کلارک، آلن (۱۳۹۱). مهارت‌های یادگیری الکترونیکی. ترجمه رضوان حکیم‌زاده و سیدامین موسوی. تهران: آبیژ.
- کلارک، روت کالوین؛ مایر، ریچارد ای (۱۳۹۴). یادگیری الکترونیکی و علم آموزش. ترجمه خدیجه علی‌آبادی و همکاران. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.
- کلبند، فرنوش؛ مجتهدزاده، ریتا؛ حسینی، آغافاطمه؛ میرحسینی، فخرالسادات؛ بیگدلی، شعله (۱۳۹۳). عوامل مؤثر بر موفقیت یادگیری الکترونیکی از دیدگاه دانشجویان کارشناسی ارشد مجازی دانشگاه علوم پزشکی تهران. در راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۷(۲)، ۹۳-۹۷.
- مهربان، محمد حسین؛ مصلی‌نژاد، محسن (۱۳۸۸). محتوای آموزش استاندارد در فناوری اطلاعات و آموزش الکترونیکی. مقاله ارائه‌شده در کنفرانس آموزش مهندسی در ۱۴۰۴، دانشگاه تهران، فرهنگستان علوم.
- نثری، شبنم؛ زارعی زوارکی، اسماعیل؛ آرمنند، محمد؛ رضائی، عیسی (۱۳۹۱). طراحی و تولید کتاب درسی الکترونیکی و بررسی تأثیر آن بر یادگیری و نگرش دانشجویان. در پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی، ۱۶(۲۷)، ۸۲-۹۸.

- Barrot, J. S. (2016). Using Facebook-based e-portfolio in ESL writing classrooms: impact and challenges. *Language, Culture and Curriculum*, 29(3), 286-301. <https://doi.org/10.1080/07908318.2016.1143481>
- Bossu, C., Bull, D., & Brown, M. (2012). Opening up Down Under: the role of open educational resources in promoting social inclusion in Australia. *Distance Education*, 33(2), 151-164. <https://doi.org/10.1080/01587919.2012.692050>
- Cape Town Open Education Declaration (2007). *Cape Town Open Education Declaration: Unlocking the promise of open educational resources*. <http://www.capetowndeclaration.org/read-the-declaration>
- Clark, R. C., & Mayer, R. E. (2016). *E-learning and the science of instruction: Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning*. John Wiley & Sons.
- Leu, D. J. (2007). Literacy and technology: Deictic consequences for literacy education in an information age. In M. L. Kamil, P. B. Mosenthal., P. D. Pearson & R. Barr (Eds.), *Handbook of reading research* (Vol. III) (pp. 743-770). Erlbaum.
- Forsyth, H., Pizzica, J., Laxton, R., & Mahony, M. J. (2010). Distance education in an era of eLearning: challenges and opportunities for a campus-focused institution. *Higher Education Research & Development*, 29(1), 15-28. <https://doi.org/10.1080/07294360903421350>
- Gregory, C. L. (2008). "But I want a real book": An investigation of undergraduates' usage and attitudes toward electronic books. *Reference & User Services Quarterly*, 47(3), 266-273.
- Hajli, M. N. (2014). A study of the impact of social media on consumers. *International Journal of Market Research*, 56(3), 387-404. <https://doi.org/10.2501%2FIJMR-2014-025>
- Hajli, M. N., Sims, J., Featherman, M., & Love, P. E. (2015). Credibility of information in online communities. *Journal of Strategic Marketing*, 23(3), 238-253. <https://doi.org/10.1080/0965254X.2014.920904>
- Horton, W. (2006). *E-Learning by design*. John Wiley & Sons.
- Horton, W. (2012). *E-Learning by design* (2nd ed.). John Wiley & Sons.
- Islam, N., Beer, M., & Slack, F. (2015). E-learning challenges faced by academics in higher education: a literature review. *Journal of Education and Training Studies*, 3(5), 102-112.
- John, B., Jayakumar, J., Thavavel, V., Arumugam, M., & Poornaselvan, K. J. (2017). Design of open content social learning based on the activities of learner and similar learners. *International Journal of Distance Education Technologies*, 15(2), 62-85. <http://doi.org/10.4018/IJDET.2017040105>
- Johnson, C. M. (2001). A survey of current research on online communities of practice. *The Internet and Higher Education*, 4(1), 45-60. [https://doi.org/10.1016/S1096-7516\(01\)00047-1](https://doi.org/10.1016/S1096-7516(01)00047-1)
- Kabilan, M. K. (2016). Using Facebook as an e-portfolio in enhancing pre-service teachers' professional development. *Australasian Journal of Educational Technology*, 32(1), 19-31. <https://doi.org/10.14742/ajet.2052>
- Kelly, M. G., & Mcnear, A. (2002). National educational technology standards for teachers, preparing teachers to use technology: A review of definitions, implications, and strategies for integrating NETS into K-12 curriculum. *International Journal of Instructional Media*, 27(2), 133-146.
- Lee, S., Park, D. H., & Han, I. (2014). New members' online socialization in online communities: The effects of content quality and feedback on new members' content-sharing intentions. *Computers in Human Behavior*, 30, 344-354. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.09.015>
- Liang, T. H. (2015). The effects of keyword cues and 3R strategy on children's e-book reading. *Journal of Computer Assisted Learning*, 31(2), 176-187. <https://doi.org/10.1111/jcal.12072>

- Lorenzo, G., & Ittelson, J. (2005). An overview of e-portfolios. *Educause learning initiative*, 1(1), 1-27.
- Manley, L., & Holley, R. P. (2012). History of the e-book: The changing face of books. *Technical Services Quarterly*, 29(4), 292-311. <http://dx.doi.org/10.1080/07317131.2012.705731>
- McFall, R. (2005). Electronic textbooks that transform how textbooks are used. *The Electronic Library*, 23(1), 72-81. <https://doi.org/10.1108/02640470510582754>
- Nielsen, J., & Pernice, K. (2010). *Eye tracking web usability*. New Riders.
- Paulins, N., Balina, S., & Arhipova, I. (2014, April). E-learning material presentation and visualization types and schemes. *Proceedings of the 16th International Conference on Enterprise Information Systems* (Vol. 3) (pp. 138-143).
- Shiratuddin, N., Hassan, S., & Landoni, M. (2003). A usability study for promoting e-content in higher education. *Educational Technology & Society*, 6(4), 112-124.
- Stirling, A., & Birt, J. (2014). An enriched multimedia e-book application to facilitate learning of anatomy. *Anatomical Sciences Education*, 7(1), 19-27. <https://doi.org/10.1002/ase.1373>
- Toofaninejad E., & Alahkarami. A. (2017). The effect of e-content designed by absorb-type activities on the learning and retention of students. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*, 8(1), 1-7. <https://dx.doi.org/10.5812/ijvmls.12656>
- Westerman, D., Spence, P. R., & Van Der Heide, B. (2014). Social media as information source: Recency of updates and credibility of information. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 19(2), 171-183. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12041>
- Wheeler, S. (2010). Open content, open learning 2.0: Using wikis and blogs in higher education. In U. D. Ehlers & D. Schneckenberg (Eds.), *Changing cultures in higher education* (pp. 103-114). Springer.
- Živko, M. (2013). Improving the way of using online educational sources. *Recent Advances in Information Science*, 17, 72-77.

برای مطالعه بیشتر

- اسکندری، حسین (۱۳۸۸). استانداردهای درس‌افزارهای یادگیری الکترونیکی. تهران: انتشارات مدرسه (نسخه الکترونیکی).
- کلارک، روت کولین؛ مایر، ریچارد ای (۲۰۱۱). یادگیری الکترونیکی و علم آموزش. ترجمه دکتر خدیجه علی‌آبادی، اکرم اسکندری و مصطفی کنعانی. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- گیلی، سایمون (۲۰۱۳). فعالیت‌های الکترونیکی: کلید یادگیری فعال در فضای مجازی. ترجمه احسان طوفانی‌نژاد و رضا پاشا. تهران: انتشارات خاموش.

- Horton, W. (2012). *E-learning by design* (2nd ed). John Wiley & Sons.
- Marriott, R. C. V., & Torres, P. L. (Eds.). (2009). *Handbook of research on e-learning methodologies for language acquisition*. IGI Global.
- White, C. (2003). *Language learning in distance education*. Cambridge University Press.

فصل هفت:

سنجش آموزش محور در آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان به کمک فناوری

آذین اکرمی، سارا سردشتی، و پوریا محمدعلمی
دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)

مقدمه

اگرچه از سنجش همواره به عنوان ابزاری بسیار کارآمد برای آموزش یاد می‌شود (پوهنر و لنتولف، ۲۰۱۰؛ کارلس، ۲۰۰۷، گبریل و براون، ۲۰۲۰)، در عمل کمتر شاهد کاربرد آموزشی سنجش هستیم و می‌توان گفت که شیوه‌های ارزیابی کنونی بیشتر به سنجش محدود توانایی‌های فراگیران خلاصه می‌شود (پوهنر و لنتولف، ۲۰۱۰). به بیان دیگر، در رویکرد کنونی، سنجش ابزاری ثانویه است که پس از آموزش و برای نمره‌دهی و ارزیابی نسبی توانایی‌های بالفعل افراد استفاده می‌شود. به نظر می‌رسد که پیوند قوی‌تر میان سنجش، آموزش، و استفاده از روش‌های ارزیابی برای اهداف آموزشی نیازمند نگرشی نو به فرایند سنجش است؛ نگرشی که به سایر امکانات بالقوه «سنجش» توجه می‌کند. با این دیدگاه، سنجش فقط به ارزیابی دانش بالفعل فراگیران خلاصه نمی‌شود، بلکه ابزاری کارآمد برای ارزیابی توانایی‌های بالقوه فراگیران، برنامه‌ریزی آموزشی فراگیران، و رفع مشکلات آموزشی افراد محسوب می‌شود (پوهنر و همکاران، ۲۰۱۵؛ لنتولف و پوهنر، ۲۰۰۸؛ لیدز و ماکرین، ۲۰۰۲). کارلس (۲۰۰۷) با معرفی «سنجش آموزش محور» تلاش کرد که سایر جنبه‌های کلیدی سنجش را ارائه کند و نقش حائز اهمیت این فرایند در آموزش را یادآور شود. محققانی همچون بلک

محدودی را در بر می‌گیرد، و سنجش و آموزش همه مهارت‌های زبانی توسط این سیستم‌ها چندان میسر نیست. بیشتر سیستم‌های موجود برای ارزیابی و آموزش مهارت‌های ادراکی (خواندن و شنیداری) ساخته شده است و نمی‌توان از آن‌ها به نحو مطلوبی در ارزیابی و آموزش مهارت‌های اجرایی (نگارش و تکلم) استفاده کرد.

به علاوه، پژوهش حاضر نشان داد که برای آموزش زبان فارسی، به جز مواردی معدود، نرم‌افزار و سیستمی با رویکرد سنجش آموزش محور که بتوان از آن در سطح کلان استفاده کرد، طراحی نشده است. این مسئله لزوم تحقیقات گسترده‌تر در حوزه آموزش زبان فارسی با این رویکرد، و نیز طراحی و تولید نرم‌افزارهای مرتبط را روشن می‌کند. البته گسترش زبان فارسی نیازمند عزم و تلاش پژوهشگران حوزه آموزش زبان فارسی و تعامل آن‌ها با متخصصان دانش رایانه است. در جهانی که همه‌روزه شاهد پیشرفت‌های قابل ملاحظه و چشمگیر در آموزش زبان‌های مختلف هستیم، جای آن دارد که به آموزش زبان فارسی که زبان ملت ایران و بازتاب فرهنگ و سنت این مردمان است بیشتر پرداخته شود. در این زمینه می‌توان، با در نظر گرفتن مزایا و معایب رویکردهای موجود و سیستم‌های طراحی شده مرتبط با این پژوهش، برای آموزش و سنجش جامع و مؤثر مهارت‌های مختلف زبان فارسی از فناوری بهره گرفت. همچنین آموزش این زبان شیوا را که تا حدودی مهجور شده است می‌توان به شیوه‌ای مؤثرتر و جذاب‌تر و در سطح وسیع‌تری به جهانیان عرضه کرد.

منابع

- Akrami, A., Ghonsooly, B., Yazdani, M., & Alami, P. M. (2018). Construction and validation of a computerized open-ended bi-functional translation assessment system. *New Voices in Translation Studies*, 13(18), 1-37.
- Alderson, J. C. (2000). Technology in testing: The present and the future. *System*, 28(4), 593-603. [https://doi.org/10.1016/S0346-251X\(00\)00040-3](https://doi.org/10.1016/S0346-251X(00)00040-3)
- Aljaafreh, A., & Lantolf, J. P. (1994). Negative feedback as regulation and second language learning in the zone of proximal development. *Modern Language Journal*, 78, 465-83. <https://doi.org/10.2307/328585>
- Behshad, A., Amirian, S. M. R., Davoudi, M., & Ghaniabadi, S. (2018). The differing role of L2 WTC on Iranian EFL learners' performance on a computerized dynamic test of writing. *Iranian Journal of English for Academic Purposes*, 7(1), 17-34.
- Besharati, F. (2018). An interactionist dynamic assessment of essay writing via Google Docs: A case of three Iranian EFL University students. *Iranian Journal of English for Academic Purposes*, 7(1), 96-114. <https://doi.org/10.2307/328585>
- Birjandi, P., & Ebadi, S. (2012). Microgenesis in dynamic assessment of L2 learners' sociocognitive development via web 2.0. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 32, 34-39. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.01.006>
- Black, P., & William, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education*, 5(1), 7-74. <https://doi.org/10.1080/0969595980050102>
- Brown, A. L., & Ferrara, R. A. (1999). Diagnosing zones of proximal development. In I. J.

- Wertsch (Ed.), *Culture, communication and cognition: Vygotskian perspectives* (pp. 273-305). Cambridge University Press.
- Brown, J. D. (1997). Computers in language testing: Present research and some future directions. *Language Learning and Technology*, 1(1), 44-59.
- Brown, J. D. (2016). Language testing and technology. In F. Farr & L. Murray (Eds.), *The Routledge handbook of language learning and technology* (pp. 141-159). Routledge.
- Campione, J. C., & Brown, A. L. (1990). Guided learning and transfer: Implications for approaches to assessment. In N. Frederiksen, R. Glaser, A. Lesgold & M. G. Shafto (Eds.), *Diagnostic monitoring of skill and knowledge acquisition* (pp. 141-172). Lawrence Erlbaum.
- Carless, D. (2002). Implementing task-based learning with young learners. *ELT journal*, 56(4), 389-396. <https://doi.org/10.1093/elt/56.4.389>
- Carless, D. (2007). Learning-oriented assessment: Conceptual bases and practical implications. *Innovations in education and teaching international*, 44(1), 57-66. <https://doi.org/10.1080/14703290601081332>
- Carless, D. (2015). Exploring learning-oriented assessment processes. *Higher Education*, 69(6), 963-976
- Donato, R. (1994). Collective scaffolding in second language learning. In J. P. Lantolf & G. Appel (Eds.), *Vygotskian approaches to second language research*, (pp. 33-56). Ablex.
- Ebadi, S., & Saeedian, A. (2015). The effects of computerized dynamic assessment on promoting at-risk advanced Iranian EFL students' reading skills. *Issues in Language Teaching*, 4(2), 1-26. <https://doi:10.22054/ilt.2015.7224>
- Egbert, J., & Shahrokni, S. A. (2018). *CALL principles and practices*. WSU Press.
- Embretson, S. E., & Reise, S. P. (2000). *Item response theory for psychologists*. Lawrence Erlbaum.
- Gagné, R. M., & Brown, L. T. (1961). Some factors in the programming of conceptual learning. *Journal of Experimental Psychology*, 62(4), 313-321. <https://doi.org/10.1037/h0049210>
- Gebriel, A., & Brown, G. T. L. (2020). Quality of feedback in TESOL: A learning-oriented assessment perspective. In J. D. M. Agudo (Ed.), *Quality in TESOL and teacher education: From a results culture towards a quality culture*. Routledge.
- Ghaderi, M., Mogholi, M., & Soori, A. (2014). Comparing between computer-based tests and paper-and-pencil based tests. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 2(4), 36-38.
- Gibbs, G. (2006). How assessment frames student learning. In C. Bryan & K. Clegg (Eds.), *Innovative assessment in higher education* (pp. 43-56). Routledge.
- Guthke, J., & Beckmann, J. F. (2000). *The learning test concept and its application in practice*. In C. Lidz & J. G. Elliott (Eds.), *Advances in cognition and educational practice, Vol. 6. Dynamic assessment: Prevailing models and applications* (p. 17-69). Elsevier Science.
- Jacobs, E.L. (2001). The effects of adding dynamic assessment components to a computerized preschool language screening test. *Communication Disorders Quarterly*, 22(4), 217-226. <https://doi.org/10.1177%2F152574010102200407>
- Karpov, Y. V., & Tzurriel, D. (2009). Dynamic assessment: Progress, problems, and prospects. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, 8(3), 228-237. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1891/1945-8959.8.3.228>
- Kozulin, A. & Garb, E. (2002). Dynamic assessment of EFL text comprehension of at-risk students. *School Psychology International*, 23(1), 112-127. <https://doi.org/10.1177%2F0143034302023001733>
- Krajka, J. (2015). Needs analysis in planning ESP courses: On the role of information and communication technologies. In M. Sowa, M. Mocarz-Kleindienst, & U. Czyżewska (Eds.), *Teaching foreign languages to meet the needs of the labour market*, (pp. 221-237).

- Wydawnictwo KUL.
Krakow. Malec, W. (2014). On the potential of web-based assessment of language skills. In H. Chodkiewicz, & M. Trepczyńska (Eds.), *Language skills: traditions, transitions and ways forward* (pp. 432-455). Cambridge Scholars Publishing.
- Lantolf, J. P. (2009). Dynamic assessment: The dialectic integration of instruction and assessment. *Language Teaching*, 42(3), 355-368.
<https://doi.org/10.1017/S0261444808005569>
- Lantolf, J. P., & Poehner, M. E. (2008). Dynamic assessment. *Encyclopedia of language and education*, 2406-2417
- Lidz, C. S., & Macrine, S. L. (2002). An alternative approach to the identification of gifted culturally and linguistically diverse learners, the contribution of dynamic assessment. *Mensa Research Journal*, 33, 15-35. <https://doi.org/10.1177%2F01430343010221006>
- Lidz, C.S. (2002). Mediated learning experience (MLE) as a basis for an alternative approach to assessment. *School Psychology International*, 23(1), 68-84.
<https://doi.org/10.1177%2F0143034302023001731>
- Malec, W. (2013). Towards Web-based language test development for classroom assessments. In M. Kleban, & E. Willim (Eds.), *PASE: Papers in linguistics*, (pp. 213-234). Jagiellonian University Press.
- Nassaji, H., & Swain, M. (2000). A Vygotskian perspective on corrective feedback in L2: The effect of random versus negotiated help on the learning of English articles. *Language Awareness*, 9, 34-51
- Peladeau, N. (2000). PracticeMill (Version 2.03) [Computer software]. Provalis Research.
- Pishghadam, R., Barabadi, E. (2012). Constructing and validating computerized assessment of L2 reading comprehension. *Iranian Journal of Applied Linguistics*, 15(1), 73-95.
- Poehner, M. E., & Lantolf, J. P. (2010). Vygotsky's teaching-assessment dialectic and L2 education: The case for dynamic assessment. *Mind, Culture, and Activity*, 17(4), 312-330.
- Poehner, M. E., & Lantolf, J. P. (2013). Bringing the ZPD into the equation: Capturing L2 development during Computerized Dynamic Assessment (C-DA). *Language Teaching Research*, 17(3), 323-342. <https://doi.org/10.1177%2F1362168813482935>
- Poehner, M. E., Zhang, J., & Lu, X. (2015). Computerized dynamic assessment (C-DA): Diagnosing L2 development according to learner responsiveness to mediation. *Language Testing*, 32(3), 337-357. <https://doi.org/10.1177%2F0265532214560390>
- Skinner, B.F. (1954). A new method for the experimental analysis of behavior of psychotic patients. *Journal of Nervous Mental. Disease*, 120, 403-406.
- Vygotsky, L. S. (1998). The problem of age. In R. W. Rieber (Ed.). *The collected works of L. S. Vygotsky*, 5. *child psychology*. Plenum.
- Wilson, V. (1997). Focus groups: a useful qualitative method for educational research? *British Educational Research Journal*, 23(2), 209-224. <https://doi.org/10.1080/0141192970230207>
- Wood, D., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 17(2), 89-100. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.1976.tb00381.x>
- Zaaiman, H., Van Der Flier, H., & Thijs, G. D. (2001). Dynamic testing in selection for an educational programme: Assessing South African performance on the Raven Progressive Matrices. *International Journal of Selection and Assessment*, 9(3), 258-269.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/1468-2389.00178>
- Zhang, J., & Lu, X. (2019). Measuring and supporting second language development using computerized dynamic assessment. *Language and sociocultural theory*, 6(1), 92-115.
<https://doi.org/10.1558/1st.31710>

برای مطالعه بیشتر

Agudo, J. D. M. (Ed.). (2019). Quality in TESOL and teacher education: From a results culture

- towards a quality culture. Routledge.
- Aryadoust, V., Eckes, T., & In'nami, Y. (Eds.). (2020). *Frontiers in language assessment and testing*. Frontiers.
- Brown, H. D., & Abeywickrama, P. (2018). *Language assessment: Principles and classroom practices*. Pearson Education.
- Chapelle, C. A., & Douglas, D. (2006). *Assessing language through computer technology*. Cambridge University Press.
- Gebril, A. (Ed.). (2021). *Learning-oriented language assessment: Putting theory into practice*. Routledge.
- Green, A. (2021). *Exploring language assessment and testing* (2nd ed.). Routledge.
- Lantolf, J. P., Poehner, M. E., & Swain, M. (Eds.). (2018). *The Routledge handbook of sociocultural theory and second language development*. Routledge.
- Ockey, G. J., & Green, B. A. (Eds.). (2020). *Another generation of fundamental considerations in language assessment*. Springer.
- Wolf, M. K., & Butler, Y. G. (Eds.). (2017). *English language proficiency assessments for young learners*. Routledge.

فصل هشت:

فرایند کاربرد نرم افزار استوری لاین در تهیه و تولید محتوای آموزش مجازی مهارت های چهارگانه زبان فارسی به غیرفارسی زبانان با اتخاذ رویکرد ارتباطی

زری سعیدی و زهرا تهوری
دانشگاه علامه طباطبایی

مقدمه

در سال های اخیر، با پیشرفت فناوری اطلاعات و ارتباطات، ابعاد به کارگیری رایانه و اینترنت در عرصه های مختلف زندگی بشر گسترش یافته است. در زمینه آموزش نیز روش های جدیدی برای انتقال و فهم دانش فراهم شده، و راهکارهایی نوین در آموزش زبان پدید آمده که حاصل تلفیق آموزش و فناوری است. به عبارت دیگر، ظهور اینترنت نقش بسیار زیادی در رشد سریع آموزش های مجازی در سال های اخیر داشته، چنانچه سان (۲۰۰۸) معتقد است، در واقع فناوری در اختیار آموزش قرار گرفته است. آموزش مجازی محدودیت های جغرافیایی و زمانی را دور زده و برای بسیاری از زبان آموزان امکان برقراری تعامل و ارتباط از طریق شبکه جهانی وب را فراهم کرده است. استفاده گسترده از فناوری های مختلف برای آموزش زبان محیطی تعاملی، فراگیرمحور، باز، و انعطاف پذیر به وجود آورده است. بنابراین، نقش معلم در این نوع از شیوه های جدید آموزشی تغییر کرده و کلاس های درس با محوریت زبان آموز شکل گرفته است. همان طور که لیمی و همپل (۲۰۰۷) نیز به آن اشاره کرده اند، معلم برعکس نظام سنتی، محور کلاس نیست و نقش تسهیلگر و راهنما را بر عهده دارد. بر این اساس، معلمان آموزش زبان می توانند استراتژی های آموزشی

روبه‌روست که پژوهش‌های گسترده‌ای را در این زمینه می‌طلبند.

منابع

ثمربخش تهرانی، شهربانو (۱۳۸۷). نقش آموزش الکترونیکی در بهبود یادگیری زبان در نظام آموزش از راه دور و ارزیابی کارایی آن. در آموزش و آموزش از راه دور، ۳(۶)، ۱۷۲-۱۸۵.

رضایی، والی؛ وزیرنژاد، فیروزه (۱۳۹۴). آموزش مجازی زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان. در پژوهشنامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ۴(۲)، ۶۱-۸۲.

نزاکت‌گو، بهزاد؛ فتحی، جلیل (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش زبان با کمک مدل بر عملکرد درک مطلب زبان آموزان ایرانی. در پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۴۴(۳۱)، ۱۱۹-۱۳۷.

وکیلی‌فرد، امیررضا؛ مهدوی، محمدامین؛ خدادادیان، مهدی (۱۳۹۱). ابزارهای آموزش زبان فارسی در محیط مجازی: از طراحی تا اجرا. در پژوهش‌نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ۱(۲)، ۶۱-۸۲.

- Abdolmaleki, N. (2018). *Brain-based computer assisted language learning (cognitive CALL) in flipped classrooms and its effect on EFL learners' vocabulary learning, reading comprehension, and technophobia: The application of learning management system platform* [Master's thesis, Allameh Tabataba'i University, Tehran].
- Ajayi, I. A. (2008). Towards effective use of information and communication technology for teaching in Nigerian colleges of education. *Asian Journal of Information Technology*, 7(5), 210-214.
- Alkalaf, S., Drew, S., & Alhussain, T. (2012). Assessing the impact of e-learning systems for learners: a survey study in the KSA. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 47, 98-104. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.620>
- Ayan, E. (2015). Moodle as builder of motivation and autonomy in English courses. *Open Journal of Modern Linguistics*, 5, 6-20. <http://dx.doi.org/10.4236/ojml.2015.51002>
- Chapelle, C. A. (2008). Computer assisted language learning. In B. Spolsky & F. Hult (Eds.), *The handbook of educational linguistics* (pp. 585-595). Blackwell.
- Chitra, A. & Raj.M. (2018). E-Learning. *Journal of Applied and Advanced Research*, 3(1), 11-13. <https://dx.doi.org/10.21839/jaar.2018.v3S1.158>
- European Commission (2001). *The e-learning action plan: Designing tomorrow's education*. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0172:FIN:EN:PDF>.
- Fry, K. (2001). E-learning markets and providers: some issues and prospects. *Education Training*, 43(4/5), 233-239. <https://doi.org/10.1108/EUM0000000005484>
- Halliday, M. A. K. (1978). *Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning*. Arnold.
- Hymes, D. H. (1971). On communicative competence. In J. Pride and J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics*. Penguin
- Lam, Y. (2000). Technophilia vs. Technophobia: A preliminary look at why second language teachers do or do not use technology in their classrooms. *The Canadian Modern Language Review*, 56(3), 390-420. <http://dx.doi.org/10.3138/cmlr.56.3.389>
- Lamy, M. N., & Hampel. R. (2007). *Online communication in language learning and teaching*. Palgrave Macmillan.
- Lee, S., & Kim, J., Lee, J., & Liu, X. (2005). The effectiveness of online situated environments

- for language learning. *Proceedings of the 21st Annual Conference on Distance Teaching and Learning* (pp. 1-4). University of Wisconsin System.
- Park, C., & Son, J.-B. (2009). Implementing computer assisted language learning in the EFL classroom: Teachers' perception and perspectives. *International Journal of Pedagogies and Learning*, 5(2), 80-101. <https://doi.org/10.5172/ijpl.5.2.80>
- Richards, J. C., & Rodgers, T. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge University Press.
- Saeedi, Z. & Abdolmaleki, N. (2017). Flipped brain-based (cognitive CALL) technique and learning management system: Boosting EFL vocabulary acquisition. [Paper presentation]. 15th TELLSI International Conference.
- Saeedi, Z., Abdolmaleki, & N. Hosseini, M. R. (2017). *Developing content for virtual teaching of English language through flipped and brain-based techniques*. [Paper presentation]. International E-learning Conference (ICELET 2018), University of Tehran.
- Son, J. -B. (2008). Using web-based language learning activities in the ESL classroom. *International Journal of Pedagogies and Learning*, 4(4), 34-43.
- Vaezi, S. (2009). *Teaching English: Virtual synchronous learning versus traditional classes*. [Paper presentation]. Fourth National Conference and First International Conference on Electronic Education.
- Zulkefli, N., Hashim, H., Ismail, A., Jamaluddin, J. (2018). Effects of using virtual learning environment in teaching and learning MALAY language. *The International Journal of Multimedia & Its Applications*, 10(6), 14-28. <http://dx.doi.org/10.5121/ijma.2018.10602>

برای مطالعه بیشتر

- اسکندری، حسین (۱۳۸۸). استانداردهای درس افزارهای یادگیری الکترونیکی. تهران: انتشارات مدرسه (نسخه الکترونیکی).
- کلارک، روت کولوبین؛ مایر، ریچارد ای (۲۰۱۱). یادگیری الکترونیکی و علم آموزش. ترجمه دکتر خدیجه علی آبادی، اکرم اسکندری و مصطفی کنعانی. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.
- گیلی، سایمون (۲۰۱۳). فعالیت‌های الکترونیکی: کلید یادگیری فعال در فضای مجازی. ترجمه احسان طوفانی نژاد و رضا پاشا. تهران: انتشارات خاموش.

- Horton, W. (2012). *E-learning by design* (2nd ed). John Wiley & Sons.
- Marriott, R. C. V., & Torres, P. L. (Eds.). (2009). *Handbook of research on e-learning methodologies for language acquisition*. IGI Global.

فصل نه:
پتانسیل‌های آموزشی وب‌کوئست‌ها
در آموزش مهارت خواندن و درک مطلب به زبان آموزان

فاطمه نامی
دانشگاه صنعتی امیرکبیر

مقدمه

برنی داج و همکارانش در ۱۹۹۵ (تحت تأثیر دیدگاه ساخت‌گرایی، فراگیری مسئله‌محور، و چارچوب یادگیری بر مبنای جست‌وجوی سازنده که گاهی از آن به یادگیری مبتنی بر پوییش نیز یاد می‌شود) در دانشگاه کالیفرنیا ابزاری برخط را برای یادگیری مبتنی بر جست‌وجو و کار گروهی ارائه کردند. این ابزار که به نام وب‌کوئست^۱ معروف شد، توسط آموزگاران و مدرسان ایجاد می‌شود تا فراگیرندگان را در محیطی مشارکتی وارد فرایند یادگیری کند. همانند دیدگاه ساخت‌گرایی که بر اهمیت تعامل فرد با دیگران، جامعه، محیط آموزشی، و محتوای آموزشی (ویگوتسکی، ۱۹۷۸) تأکید می‌کند، دیدگاه سازنده‌گرا نیز قائل به یادگیری مؤثر از راه تجربه و جست‌وجوست.

می‌توان دریافت که ایجاد و استفاده از وب‌کوئست در آموزش ریشه در رویکردها و دیدگاه‌های مختلف آموزشی مانند ساخت‌گرایی، یادگیری مسئله‌محور، یادگیری بر مبنای محتوا، یادگیری گروهی، یادگیری فعال، یادگیری مبتنی بر منابع، یاگیری پروژه‌محور، و سازنده‌گرایی دارد. به عبارت دیگر، فصل مشترک این

اعلام کردند. همچنین یافته‌ها از افزایش چشمگیر مهارت خواندن زبان آموزان پس از استفاده از وب کوئست حکایت داشت.

با وجود این، مفهوم وب کوئست و کاربردهای آموزشی آن در ایران کمتر شناخته شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که از وب کوئست‌ها تا حدودی در حوزه آموزش پزشکی استفاده شده است. همان گونه که کریمی مونقی و آرمان (۱۳۹۲) اظهار داشته‌اند، «در کشور ما مفهوم وب کوئست نه تنها در آموزش و پرورش عمومی، بلکه در آموزش دانشگاهی... مفهومی ناشناخته است» (ص. ۳۵۳).

نتیجه‌گیری

امروزه جهان مجازی با بیش از ۳٫۵ میلیارد صفحه فعال برخط به بخش مهم و جدایی ناپذیری از زندگی ما تبدیل شده است (آیدین، ۲۰۱۵). این صفحات و محتوای آن‌ها می‌تواند به عنوان منبعی سودمند در حوزه آموزش به کار گرفته شود. یکی از این کاربردها ابزار وب کوئست است. همان گونه که در این فصل اشاره شد، وب کوئست را می‌توان ابزاری مفید برای فراگیری مفاهیم پیچیده، واژگان تخصصی، و مهارت‌های زبانی از جمله مهارت خواندن و درک مطلب در نظر گرفت. بسیاری از فارسی‌آموزان در دوره‌های آموزش زبان فارسی فرصت اندکی برای خواندن متون اصیل فارسی نزدیک به فارسی روزمره می‌یابند؛ وب کوئست به علت استفاده از منابع و پیوندهای برخط و ارائه متون اصیل می‌تواند راه‌حلی برای رفع این مسئله در کلاس‌های آرفا باشد.

منابع

- احدی، حوریه؛ صفار مقدم، احمد (۱۳۹۴). رویکردهای عمده در آموزش خواندن و نقش آن‌ها در آموزش زبان فارسی. در زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان، ۱۳، ۶۱-۸۸.
- کریمی مونقی، حسین؛ آرمان، محمدرضا (۱۳۹۲). کاربرد وب کوئست در آموزش علوم پزشکی. در مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۳(۵)، ۳۵۳-۳۶۳.
- محمدی عزیزآبادی، سمیه (۱۳۸۹). وب کوئست ابزاری برای یادگیری. در فناوری آموزشی، اطلاعات و ارتباطات، ۲(۲)، ۱۰-۱۳.
- وحیدی فردوسی، طاهره؛ علیزاده، علی؛ کامیابی گل، عطیه (۱۳۹۴). نقش رسانه‌های نوشتاری فارسی‌زبان برای آموزش مهارت خواندن به غیرفارسی‌زبانان. مجموعه مقالات سومین همایش ملی زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی؛ چشم‌انداز پژوهش‌های زبان در قرن ۲۱، ۲۵۷-۲۷۰.
- Aydin, S. (2016). WebQuests as language-learning tools. *Computer Assisted Language Learning*, 29(4), 765-778. <https://doi.org/10.1080/09588221.2015.1061019>
- Dodge, B. (1997, May 5). Some thoughts about WebQuests. *WebQuest.org*.

- http://webquest.org/sdsu/about_webquests.html
- Duch, B. J., Groh, S. E., & Allen, D. E. (Eds.). (2001). *The power of problem-based learning*. Stylus.
- ESLprintables.com (n.d). *WebQuest worksheets*.
https://www.eslprintables.com/teaching_resources/webquests/
- Kocoglu, Z. (2010). WebQuests in EFL reading/writing classroom. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 3524-3527.
- Laborda, J. G. (2009). Using WebQuests for oral communication in English as a foreign language for Tourism Studies. *Educational Technology & Society*, 12(1), 258-270.
- Liang, W., & Fung, D. (2020). Development and evaluation of a WebQuest-based teaching programme: Students' use of exploratory talk to exercise critical thinking. *International Journal of Educational Research*, 104, 101652. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101652>
- Lewis, L. (2003, March 19). Plant part WebQuest. *Education world*.
https://www.educationworld.com/a_tech/webquest043.shtml
- Moeller, A. K., & McNulty, A. (2006). WebQuests, teacher preparation and language learning: theory into practice. In D. McAlpine, & S. Dhonau (Eds.), *New vision for teacher development: Selected papers from the 2006 Central States conference on the teaching of foreign languages* (pp. 63-74). Crown Prints.
- TeAchnology. (n. d). *Creating your speech*. http://www.teach-nology.com/teachers/lesson_plans/computing/webquest1/CREATINGYOURSPEECH.html
- Tuan, L. T. (2011). Teaching reading through WebQuest. *Journal of Language Teaching and Research*, 2(3), 664-673. <https://doi.org/10.4304/JLTR.2.3.664-673>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The development of higher psychological processes*. Cambridge University Press.

برای مطالعه بیشتر

- Brewer, A. G. (2003). *WebQuests: The secret to guided empowerment*. Visions Technology in Education.

نمونه وب کوئست‌های برخط

- <https://www.austincc.edu/dfeldman/ESL/WQ2/webquestresources.html>
- http://www.teach-nology.com/teachers/lesson_plans/computing/webquest1/CREATINGYOURSPEECH.html
- <https://www.teachingenglish.org.uk/article/webquests>
- <http://zunal.com/webquest.php?w=12713>
- <http://www.isabelperez.com/>
- <https://www.nelliemuller.com/runforyourhealth.htm>
- <https://en.islcollective.com/english-esl-worksheets/search/webquest>

فصل ده:
تدریس زبان فارسی به وسیله واقعیت افزوده:
فرصت‌ها و محدودیت‌ها

بابک خوش نویسان
دانشگاه فلوریدای جنوبی امریکا
الهه یزدی صفا
دانشگاه آیت‌الله آملی

مقدمه

امروزه تصور جهان معاصر بدون استفاده از فناوری‌های نوین امری بسیار دشوار و به‌کارگیری فناوری‌های نوین از قبیل تلفن‌های همراه، رایانه‌ها، و سایر فناوری‌ها و برنامه‌های مرتبط با آن در زندگی روزمره اجتناب‌ناپذیر است. همچنین بهره‌برداری از فناوری‌های مختلف در آموزش زبان - به‌ویژه زبان انگلیسی - در ابعاد و زمینه‌های مختلفی چون ضبط یادداشت‌های روزانه (رشتچی و خوش نویسان، ۲۰۰۸)، فراگیری اصطلاح‌های زبان از طریق چندرسانه‌ای و تارنمای آموزشی (خوش نویسان، ۲۰۱۹ ب)، تأثیر برنامه‌های تلفن همراه بر یادگیری اصطلاحات زبان انگلیسی (آمر، ۲۰۱۴)، تأثیر واقعیت افزوده بر مهارت خواندن (چینگ و تیسای، ۲۰۱۴) توسط پژوهشگران مطالعه شده است. واقعیت افزوده یکی از فناوری‌هایی است که در سال‌های اخیر نقش پررنگی در پژوهش‌های مرتبط با یادگیری زبان داشته (باریرا و همکاران، ۲۰۱۲؛ خوش نویسان ولی، ۲۰۱۸؛ سولاک و ساکیر، ۲۰۱۵؛ هدید و همکاران، ۲۰۱۹) و استفاده از آواتارها و برنامه‌های واقعیت افزوده به جزئی جدایی‌ناپذیر از آموزش زبان‌ها تبدیل شده است (خوش نویسان

از آنجاکه هر روز شاهد توسعه این فناوری هستیم و تنها زمان کوتاهی است که این فناوری در آموزش زبان به کار گرفته شده است، معلمان زبان فارسی باید خود به توسعه این مطالب و محتوای آموزشی بپردازند. همچنین در صورت استفاده از این فناوری، تضمینی برای یادگیری یا افزایش میزان انگیزه در زبان آموزان وجود ندارد.

در زمینه به کارگیری واقعیت افزوده در آموزش زبان فارسی چندین سناریو قابل تصور است. نخست آنکه پژوهشگران این حوزه می‌توانند مطالعاتی را در خصوص چگونگی توسعه مطالب و محتوای آموزشی با استفاده از این فناوری ترتیب دهند. مطالعاتی از این دست در حوزه فناوری آموزشی قابل تصور است. همچنین پژوهشگران حوزه زبان فارسی می‌توانند هم از نوع تصویرمحور و هم از مدل مکان محور فناوری واقعیت افزوده برای توسعه محتوای آموزشی خود استفاده کنند. مطالعات آتی می‌تواند در زمینه معرفی اشخاص، مکان‌ها، یا وقایع به مهارت خواندن زبان آموزان یاری برساند و میزان یادگیری و همچنین تجربیات آن‌ها در این زمینه را بررسی کند. در این خصوص، مطالعات کمی و کیفی و همچنین بررسی میزان یادگیری زبان آموزان در سنین مختلف (مثلاً زبان آموزان در سطح دانشگاه) از نکات بسیار مهم است.

منابع

- Akçayır, M., & Akçayır, G. (2017). Advantages and challenges associated with augmented reality for education: A systematic review of the literature. *Educational Research Review*, 20, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2016.11.002>
- Alkhatabi, M. (2017). Augmented reality as e-learning tool in primary schools' education: Barriers to teachers' adoption. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 12(2), 91-100.
- Amer, M. (2014). Language learner's usage of a mobile learning application for learning idioms and collocations. *CALICO Journal*, 31(3), 285-302. <https://doi.org/10.1558/cj.31.3.285-302>
- Azuma, R.T. (1997). A survey of augmented reality. Presence: *Teleoperators and Virtual Environments*, 6(4), 355-385.
- Bacca, J., Baldiris, S., Fabregat, R., & Graf, S. (2014). Augmented reality trends in education: a systematic review of research and applications. *Journal of Educational Technology & Society*, 17(4), 133-149.
- Barreira, J., Bessa, M., Pereira, L. C., Adão, T., Peres, E., & Magalhães, L. (2012). MOW: Augmented Reality game to learn words in different languages: Case study: Learning English names of animals in elementary school. *Proceedings of Information Systems and Technologies* (pp. 1-6). IEEE.
- Cieślicka, A. B. (2015). Idiom acquisition and processing by second/foreign language learners. In R. Heredia & A. Cieślicka (Eds.), *Bilingual figurative language processing* (pp. 208-244). Cambridge University Press.
- Clark, R. E. (1983). Reconsidering research on learning from media. *Review of Educational Research*, 53(4), 445-459. <http://dx.doi.org/10.3102/00346543053004445>
- Cheng, K., & Tsai, C. (2014). Children and parents' reading of an augmented reality picture book: Analyses of behavioral patterns and cognitive attainment. *Computers & Education*, 72, 302-312. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.12.003>
- Ellis, D. (2016). The STARTALK experience. In S. Berbeco (Ed). *Foreign language education in America* (pp. 85-111). Springer.

- Facer, K., Stanton, D., Joiner, R., Reid, J., Hull, R., & Kirk, D. (2004). Savannah: A mobile gaming experiment to support the development of children understanding of animal behavior. *Journal of Computer Assisted Learning*, 20(6), 399-409. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2729.2004.00105.x>
- Fujimoto, Y., Yamamoto, G., Kato, H., & Miyazaki, J. (2012). Relation between location of information displayed by augmented reality and user's memorization. *Proceedings of Augmented Human International Conference* (pp. 71-78). ACM.
- Hadid, A., Mannion, P., & Khoshnevisan, B. (2019). Augmented reality to the rescue of language learners. *Florida Journal of Educational Research*, 57(2), 81-89.
- Ibáñez, M. B., Di Serio, Á., Villarán, D., & Kloos, C. D. (2014). Experimenting with electromagnetism using augmented reality: Impact on flow student experience and educational effectiveness. *Computers & Education*, 71, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.09.004>
- Jacquemet, M. (2016). Language in the Age of Globalization. In N. Bonvillain (Ed), *The Routledge handbook of linguistic anthropology* (pp. 329-347). Routledge.
- Khoshnevisan, B., & Le, N. (2018). Augmented reality in language education: A systematic literature review. In W. B. James, & C. Cobanoglu (Eds.), *Proceedings of the Global Conference on Education and Research (GLOCER) Conference* (Vol. 2). (pp. 57-71). ANAHEI Publishing.
- Khoshnevisan, B. (2018a). The effect of incorporating animated pedagogical agents in apps on L2 idiom acquisition and retention. In W. B. James, & C. Cobanoglu, (Eds.), *Proceedings of the Global Conference on Education and Research (GLOCER) Conference* (Vol. 2). (pp. 72-80). ANAHEI Publishing.
- Khoshnevisan, B. (2018b). Idiom assessment: To go off the beaten path. In W. B. James, & C. Cobanoglu (Eds.), *Proceedings of the Global Conference on Education and Research (GLOCER) Conference* (Vol. 2). (pp. 2-9). ANAHEI Publishing.
- Khoshnevisan, B. (2019a). Teacher education meets emerging technologies: Augmented Reality (AR). *TEIS Newsletter*. <http://newsmanager.commpartners.com/tesolteis/issues/2019-03-04/4.html>
- Khoshnevisan, B. (2019b). Spilling the beans on understanding English idioms using Multimodality: An idiom acquisition technique for Iranian language learners. *International Journal of Language, Translation and Intercultural Communication*, 8, 128-143. <https://doi.org/10.12681/ijltic.20281>
- Khoshnevisan, B. (2019c). To integrate media and technology into language education: For and against. In W. B. James, & C. Cobanoglu (Eds.), *Proceedings of the Global Conference on Education and Research (GLOCER) Conference* (Vol. 3). (pp. 85-92). ANAHEI Publishing.
- Khoshnevisan (2020a). The Effects of augmented reality (AR)-infused idiom material on Iranian students' idiom achievements, motivation, and perceptions. [Unpublished doctoral dissertation, University of South Florida, USA].
- Khoshnevisan, B. (2020b). Materials development for the digital native generation: Teachers as materials developers. *MWIS Newsletter*. <http://newsmanager.commpartners.com/tesolmwis/issues/2020-01-09/4.html>
- Khoshnevisan, B. & Park, S. (2020). Affordances and pedagogical implications of augmented reality integrated language learning. In Akcayir, G. (Ed.), *Designing, deploying, and evaluating virtual and augmented reality in education* (pp 242-261). IGI Global.
- Khoshnevisan, B. (2021). Empowering language teachers with emerging technologies: AR-mediated material for English Language Art classroom. In Moran, C. & Rice, M. (Eds), *Virtual and augmented reality in English Language Arts education* (pp. 245-256). Lexington Books.
- Khoshnevisan, B., & Rashtchi, M. (2021). The role of animated pedagogical agents in learning

- idioms: Perceptions of international students at INTO USF. In J. Harvey, M. King, A. Khawaja & B. Khoshnevisan (Eds.), *INTO USF: Ten years of excellence and innovation* (pp. 88-103). INTO USF Center books.
- Koutromanous, G., Sofos, A., & Avraamidou, L. (2015). The use of augmented reality games in education: A review of the literature. *Educational Media International*, 52(4), 253-271. <https://doi.org/10.1080/09523987.2015.1125988>
- Kozma, R. (1994). Will media influence learning? Reframing the debate. *Educational Technology Research and Development*, 42, 1-19.
- Liontas, J. I. (1999). Developing a pragmatic methodology of idiomaticity: The comprehension and interpretation of SL vivid phrasal idioms during reading. [Doctoral dissertation].
- Park, S., & Khoshnevisan, B. (2019). Literacy meets augmented reality (AR): The use of AR in literacy. In W. B. James, & C. Cobanoglu (Eds.), *Proceedings of the Global Conference on Education and Research (GLOCER) Conference* (Vol. 3). (pp. 93-99). ANAHEI Publishing.
- Rashtchi, M., & Khoshnevisan, B. (2008). Audio-taped dialogue journal: A technique to improve speaking skill of Iranian EFL learners. *Journal of English Language Pedagogy and Practice*, 1(3), 164-176.
- Santos, M., Lübke, A., Taketomi, T., Yamamoto, G., Rodrigo, M., Sandor, C., & Kato, H. (2016). Augmented reality as multimedia: the case for situated vocabulary learning. *Research & Practice in Technology Enhanced Learning*, 11(1), 1-23.
- Singhal, S., Bagga, S., Goyal, P., & Saxena, V. (2012). Augmented chemistry: Interactive education system. *International Journal of Computer Applications*, 49(15), 1-5. <http://dx.doi.org/10.5120/7700-1041>
- Solak, E., & Cakir, R. (2015). Exploring the effect of materials designed with augmented reality on language learners' vocabulary learning. *The Journal of Educators Online*, 13(2), 50-72. <http://dx.doi.org/10.9743/JEO.2015.2.5>
- Vasiljevic, Z. (2015). Effects of etymology and pictorial support on the retention and recall of L2 idioms. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 12(1), 35-55.
- Vygotsky, L. (1978). Interaction between learning and development. *Readings on the Development of Children*, 23(3), 34-41.
- Wu, H., Lee, S., Chang, H., & Liang, J. (2013). Current status, opportunities and challenges of augmented reality in education. *Computers & Education*, 62, 41-49. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2012.10.024>

برای مطالعه بیشتر

- Alkayir, G., & Epp., C. D. (Eds.). (2021). *Designing, deploying, and evaluating virtual and augmented reality in education*. IGI Global.
- Choi, D. H., Dailey-Hebert, A., & Estes, J. S. (Eds.). (2016). *Emerging tools and applications of virtual reality in education*. IGI Global.
- Daniela, L. (Ed.). (2020). *New perspectives on virtual and augmented reality*. Routledge.
- Geroimenko, V. (Ed.). (2020). *Augmented reality in education: A new technology for teaching and learning*. Springer.
- Kurubacak, G., & Altinpulluk, H. (Eds.). (2017). *Mobile technologies and augmented reality in open education*. IGI Global.
- Liu, D., Dede, C., Huang, R., & Richards, J. (Eds.). (2017). *Virtual, augmented, and mixed realities in education*. Springer.
- Moran, C. M., Jacobson, P., & Rice, M. F. (Eds.). (2021). *Virtual and augmented reality in English language arts education*. Lexington Books.
- Prodromou, T. (Ed.). (2020). *Augmented reality in educational settings*. Brill Sense.
- Ruiz, G. R., Hernandez, M. H. (Eds.). (2018). *Augmented reality for enhanced learning environments*. IGI Global.

فصل یازده: آموزش معکوس زبان در بافت دانشگاهی: چالش‌ها و فرصت‌ها

نسرین عبدالملکی
دانشگاه علامه طباطبایی

مقدمه

ایدهٔ کلاس معکوس را نخستین بار برگمن و سمز، دبیران گروه شیمی دبیرستان Woodland Park، که با یک چالش مشترک مواجه شده بودند مطرح کردند. چالش هر دوی آن‌ها غیبت دانش‌آموزان در ساعات پایانی کلاس آخر بود که پس از پیگیری موضوع متوجه شدند محل سکونت دانش‌آموزانشان تا مدرسه فاصلهٔ زیادی دارد و از سوی دیگر، آن‌ها به شدت به فعالیت‌های ورزشی علاقه‌مند هستند. به همین دلیل و با توجه به زمان زیادی که صرف برگشتشان به خانه می‌شد، مدرسه را زودتر ترک می‌کردند و در نتیجه، معمولاً بخشی از مطالب آموزشی را از دست می‌دادند. این موضوع سبب شد که برگمن و سمز ویدئوهایی آموزشی با استفاده از نرم‌افزارهای ضبط صفحه‌نمایش برای ضبط سخنرانی‌ها، آموزش پاورپوینت و ترکیب تصاویر و توضیحات تهیه کنند و سپس آن‌ها را از طریق یوتیوب با دانش‌آموزانشان به اشتراک بگذارند. به این ترتیب، در سال تحصیلی ۲۰۰۷-۲۰۰۸ کلاس معکوس ایجاد و در دوره‌های آموزشی شیمی اجرا شد (برگمن و سمز، ۲۰۱۲).

همچنین دسترسی شمار زیادی از دیگر کاربران یوتیوب به ویدئوهای آموزشی منجر به تأمل در مورد

آموزش زبان کاربردهای مهمی برای مسئولان و ذی‌نفعان از جمله مدرسان، مربیان تربیت مدرس، طراحان و برگزارکنندگان دوره‌های آموزشی، تولیدکنندگان محتوا، طراحان برنامه‌های درسی و -مهم‌تر از همه- زبان‌آموزان داشته باشد. علاوه بر آن، امروزه که انقلاب دیجیتال و فرایند جهانی‌سازی مرزهای زبانی و جغرافیایی را درنوردیده است و در تبادل اطلاعات و ایده‌ها و همچنین تعاملات بین ملت‌ها تحولات شگرفی ایجاد شده است، با به‌کارگیری محتوای مناسب، روشی فراگیر، و آموزشی ساختارمند می‌توان توجه میلیون‌ها نفر در سراسر جهان را به آن دوره‌ها جلب و آن‌ها را در مسیر آموزش با مخاطبان هدف خود همراه کرد. نمونه موفق این ادعا «آکادمی خان» است که توانسته با تهیه ویدئوهای آموزشی برای علوم و سطوح مختلف و به‌کارگیری زبان‌هایی مانند انگلیسی و فارسی طیف مخاطبان خود را گسترش دهد. امید است از این شرایط برای تسهیل آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان نهایت استفاده صورت بگیرد و زبان فارسی که بخش جدایی‌ناپذیر فرهنگی و ملی ماست، انعکاس جهانی داشته باشد.

منابع

- نعمتی، محبوبه (۱۳۹۸). بررسی تأثیر روش یاددهی-یادگیری معکوس بر پیشرفت مهارت خواندن و نوشتن فارسی‌آموزان غیرفارسی‌زبان. در پژوهش‌نامه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، ۲(۱۸)، ۲۵۱-۲۶۶.
- Abdelshaheed, B. S. (2017). Using flipped learning model in teaching English language among female English majors in Majmaah University. *English Language Teaching*, 10(11), 96-110.
- Abdolmaleki, N. (2018). *Brain-based computer assisted language learning in flipped classrooms and its effect on EFL learners' vocabulary learning, reading comprehension, and technophobia: the application of learning management system platform*. [Unpublished master's thesis, Allameh Tabataba'i University, Iran].
- Aronson, N., Arfstrom, K. M., & Tam, K. (2013). *Flipped learning in higher education*. Pearson.
- Asselin, M., & Moayeri, M. (2011). The participatory classroom: Web 2.0 in the classroom. *Literacy Learning: The Middle Years*, 19(2), i-vii.
- Baker, C. (2012, November 25). Flipped classrooms: Turning learning upside down: Trend of "flipping classrooms" helps teachers to personalize education. *Deseret News*. <https://www.deseret.com/>
- Barkley, E. F. (2009). *Student engagement techniques: A handbook for college faculty*. John Wiley & Sons.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip your classroom: Reach every student in every class every day*. International Society for Technology in Education.
- Berrett, D. (2012). How 'flipping' the classroom can improve the traditional lecture. *The Chronicle of Higher Education*, 12(19), 1-3.
- Bishop, L., & Veleger, M. A. (2013). The flipped classroom: A survey of the research. *ASEE National Conference Proceedings*, 30(9), 1-18.
- Bretzmann, J. (2013). *Flipping 2.0: practical strategies for flipping your class*. Bretzmann Group.
- Cohen, S., & Brugar, K. (2013). I want that... flipping the classroom. *Middle Ground*, 16(4), 12-13.

- Coley, K., Hantla, B., & Cobb, C. (2013, October 21). *Best practices for beginning a flipped classroom in the humanities* [Paper presentation]. NAPCE Annual Conference, Rosemont, IL.
- Collins, A., & Halverson, R. (2010). The second educational revolution: Rethinking education in the age of technology. *Journal of Computer Assisted Learning*, 26(1), 18-27. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2729.2009.00339.x>
- Davies, R. S., Dean, D. L., & Ball, N. (2013). Flipping the classroom and instructional technology integration in a college- level information systems spreadsheet course. *Educational Technology Research and Development*, 61(4), 563-580.
- Day, J. A., & Foley, J. D. (2006). Evaluating a web lecture intervention in a human-computer interaction course. *IEEE Transactions on Education*, 49(4), 420-431. <https://doi.org/10.1109/TE.2006.879792>
- Dunlap, J. C., & Lowenthal, P. R. (2009). Tweeting the night away: Using Twitter to enhance social presence. *Journal of Information Systems Education*, 20(2), 129- 135.
- Franciszkowicz, M. (2008). Video-based Additional Instruction. *Journal of the Research Center for Educational technology*, 4(2) 5-14.
- Guskey, T. R. (2007). Closing achievement gaps: Revisiting Benjamin S. bloom's "Learning for Mastery". *Journal of Advanced Academics*, 19(1), 8-31.
- Hamdan, N., McKnight, P., McKnight, K., & Arfstrom, K. M. (2013). *A review of flipped learning*. Flipped Learning Network. George Mason University.
- Hughes, C. (2019). The effects of flipping an English for Academic Purposes course. *International Journal of Mobile and Blended Learning*, 11(1), 26-41. <http://dx.doi.org/10.4018/IJMBL.2019010103>.
- Hung, H. (2015). Flipping the classroom for English language learners to foster active learning. *Computer Assisted Language Learning*, 28(1), 81-96. <https://doi.org/10.1080/09588221.2014.967701>
- Johnson, G. B. (2013). *Student perceptions of the flipped classroom* [Doctoral dissertation, University of British Columbia].
- King, A. (1993). From sage on the stage to guide on the side. *College Teaching*, 41(1), 30-35.
- Knežević, L., Županec, V., & Radulović, B. (2020). Flipping the classroom to enhance academic vocabulary learning in an English for Academic Purposes (EAP) course. *SAGE Open*, 10(3), 1-15. <https://doi.org/10.1177%2F2158244020957052>
- Lalley, J. P., & Gentile, J. (2009). Classroom assessment and grading to assure mastery. *Theory into Practice*, 48(1), 28-35.
- Mennella, T. A. (2016). Comparing the efficacy of flipped vs. alternative active learning in a college genetics course. *The American Biology Teacher*, 78(6), 471-479. <http://dx.doi.org/10.1525/abt.2016.78.6.471>
- Moraros, J., Islam, A., Yu, S., Banow, R., & Schindelka, B. (2015). Flipping for success: evaluating the effectiveness of a novel teaching approach in a graduate level setting. *BMC Medical Education*, 15(1), 1-10.
- Moravec, M., Williams, A., Aguilar-Roca, N., & O'Dowd, D. K. (2010). Learn before lecture: A strategy that improves learning outcomes in a large introductory biology class. *CBE— Life Sciences Education*, 9(4), 473-481. <https://doi.org/10.1187/cbe.10-04-0063>
- Musallam, R. (2010). The effects of using screen casting as a multimedia pre-training tool to manage the intrinsic cognitive load of chemical equilibrium instruction for advanced high school chemistry students [Doctoral dissertation, University of San Francisco].
- Musallam, R. (2011). Should You Flip Your Classroom? *Edutopia*. <http://www.edutopia.org/blog/flipped-classroom-ramsey-musallam>
- Nouri, J. (2016). The flipped classroom: For active, effective and increased learning - especially for low achievers. *International Journal of Educational Technology in Higher*

- Education*, 13(33), 1-10.
- Prefume, Y. E. (2015). Exploring a flipped classroom approach in a Japanese language classroom: A mixed methods study [Doctoral dissertation, Baylor University].
- Soliman, N. A. (2016). Teaching English for academic purposes via the flipped learning approach. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 232, 122-129.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.10.036>
- Strayer, J. F. (2007). The effects of the classroom flip on the learning environment: A comparison of learning activity in a traditional classroom and a flip classroom that used an intelligent tutoring system [Doctoral dissertation, Ohio State University].
- Strayer, J. F. (2012). How learning in an inverted classroom influences cooperation, innovation and task orientation. *Learning Environments Research*, 15(2), 171-193.
- Talbert, R. (2012). Inverted classroom. *Colleagues*, 9(1), 1-4.
- Thalluri, J., & Penman, J. (2016). To flip a class or not to flip a class: That is the question. *Proceedings of In-forming Science & IT Education Conference (InSITE)* (pp. 147-157).
- Voss, E., & Kostka, I. (2019). *Flipping academic English language learning: Experiences from an American university*. Springer.
- Wlodkowski, R. J., & Ginsberg, M. B. (2017). *Enhancing adult motivation to learn: A comprehensive guide for teaching all adults*. John Wiley & Sons.
- Yee, K., & Hargis, J. (2009). iPhones and smartphones. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 10(4), 9-11.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Wlodkowski, R. J., & Ginsberg, M. B. (2017). *Enhancing adult motivation to learn: A comprehensive guide for teaching all adults*. John Wiley & Sons.

برای مطالعه بیشتر

- Cockrum, T. (2013). *Flipping your English class to reach all learners: Strategies and lesson plans*. Taylor & Francis.
- Kirkgoz, Y., & Dikilitas, K. (Eds.). (2018). *Key issues in English for specific purposes in higher education*. Springer.
- Mehring, J., & Leis, A. (Eds.). (2017). *Innovations in flipping the language classroom: Theories and practices*. Springer.
- Reidsema, C., Kavanagh, L., Hadgraft, R., & Smith, N. (Eds.). (2017). *The flipped classroom: Practice and practices in higher education*. Springer.
- Sahin, M., & Kurban, C. F. (2016). *The flipped approach to higher education: Designing universities for today's knowledge economies and societies*. Emerald.
- Talbert, R. (2017). *Flipped learning: A guide for higher education faculty*. Stylus.
- Voss, E., & Kostka, I. (2019). *Flipping academic English language learning: Experiences from an American university*. Springer.
- Young, C., & Moran, C. M. (Eds.). (2017). *Applying the flipped classroom model to English language arts education*. IGI Global.

فصل دوازده: دوره‌های همگانی برخط آزاد در آموزش و یادگیری زبان

امیررضا رحیمی
دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

مقدمه

کلاس‌های آموزشی در سال‌های اخیر عموماً به صورت سنتی برگزار شده، و این در حالی است که معلم تمامی منابع و مطالب را در اختیار داشته و دانش آموز نقش کم‌رنگی در امر آموزش داشته است. در سال ۱۹۸۰ اولین کلاس آموزشی برخط به وسیله اینترنت برگزار شد که در آن دانش‌آموزانی با سطوح مختلف از تمامی نقاط حضور داشتند (هانسون، ۲۰۱۰). در همین راستا، در سال ۲۰۰۱ دوره یادگیری برخطی بر مبنای منابع آموزشی باز و قابل دسترس برای عموم با به کارگیری فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات و بدون هزینه ثبت نام راه‌اندازی شد (چن و پاندا، ۲۰۱۳). بعد از آن، در سال ۲۰۰۶، سلمان خان دوره یادگیری برخط دیگری را با به کارگیری فیلم‌های آموزشی در رشته‌های فیزیک، معماری، ریاضی، شیمی و دیگر مباحث به منظور ایجاد تحول در یادگیری سنتی برگزار کرد که در نهایت، منجر به ایجاد پلتفرم آکادمی خان شد (بلاواتی، ۲۰۱۴).

دیوید وایلی در سال ۲۰۰۶ ایده‌ای مبنی بر آماده‌سازی یاددهی برخط را مطرح کرد که در آن دانش‌آموزان می‌توانستند به راحتی به مطالب دسترسی داشته باشند، و مطالب را تغییر دهند یا تصحیح کنند (ولر، ۲۰۱۴)؛ در همین خصوص، او دوره یاددهی برخطی به نام وایلی ویکی^۱ را ایجاد کرد. یکی از

۲. حامیان و پشتیبانانی قوی در داخل ایران برای این فناوری آموزشی وجود دارد که شامل دانشگاه تهران، صنعتی شریف، امیرکبیر، و دیگر دانشگاه‌های کشور است و باعث دلگرمی و ترغیب هرچه بیشتر دانش‌آموزان و استادان برای استفاده از این فناوری آموزشی در یاددهی و یادگیری زبان فارسی می‌شود.
 ۳. هزینه‌های مقرون به صرفه در زمان، مکان، و غیره از جمله مزایای فوق‌العاده دوره‌های همگانی برخط آزاد در مقایسه با یادگیری سنتی زبان فارسی است. همچنین یادگیری مشارکتی و بهبود مهارت‌ها در زبان فارسی و دسترسی به منابع معتبر می‌تواند کمیت و کیفیت یادگیری و یاددهی در زبان فارسی را افزایش دهد.
 ۴. دوره‌های برخط همگانی آزاد فرصت‌های برابر را خواه مطالب، استادان، و روش‌های درسی باشد، و خواه ظرفیت برابر برای توسعه و پیشرفت شرکت‌کنندگان، دانش‌آموزان و دبیران برای یادگیری و یاددهی زبان فارسی، فراهم می‌آورد.
- با اندیشه و تفکر بیشتر در چیستی و چرایی فناوری نوظهور دوره‌های همگانی برخط آزاد به این مهم پی می‌بریم که کاربرد این فناوری می‌تواند بسیاری از نیازهای آموزشی دانش‌آموزان در یادگیری فارسی و دبیران محترم را در تدریس زبان فارسی برطرف سازد.

منابع

- رضایی، عیسی (۱۳۹۶). نقش‌های آموزش برخط در موفقیت دوره‌های برخط آزاد انبوه. در فناوری آموزشی، ۶۲-۴۵، (۵)۲.
- فرادرس (ب.ت). درباره ما. <https://faradars.org/about-us>.
- مکتب‌خونه (۱۳۹۸، ۱۲ تیر). مکتب‌خونه، آموزشی مجازی باکیفیت برای همه. <https://maktabkhooneh.org/aboutsu>.
- مطوری، معصومه؛ علی‌آبادی، خدیجه؛ مزینی، ناصر؛ دلاور، علی؛ احمدآبادی نیلی، محمدرضا (۱۳۹۶). درآمد انتقادی بر دوره‌های برخط آزاد انبوه موک (ها). پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، ۱۷۳-۱۴۷، (۶)۷.
- منصورزاده، محمدجواد (۱۳۹۴). آشنایی با سایت‌های فارسی آموزش آنلاین. مجله آنلاین کتابداری و کتابخانه. <http://lib2mag.ir/427/persian-moocs-and-elearning-websites-introduction>
- Belawati, T. (2014). Open education, open education resources, and massive open online courses, *International Journal of Continuing Education and Lifelong Learning*, 7(1), 1-15.
- Bolkan, J. (2013, September 18). *UC San Diego team to intro Massive Open Online Research*. <https://campustechnology.com/articles/2013/10/07/uc-san-diego-team-to-intro-massive-open-online-research.aspx>
- Breslow, L., Pritchard, D. E., DeBoer, J., Stump, G. S., Ho, A. H., Seaton, D.T. (2013).

- Studying learning in the worldwide classroom: Research into edX's first MOOC. *Research & Practice in Assessment*, 8(2), 13-25.
- Boven, D. T. (2013). The next game changer: The historical antecedents of the MOOC movement in education. *eLearning Papers*, 33(1), 1-7.
- Buhl, M., & Andreassen, L. B. (2018). Learning potentials and educational challenges of massive open online courses (MOOCs) in lifelong learning. *International Review of Education*, 64(2), 151-160.
- Cao, M. (2017). The impact of MOOCs on college English reform in Mainland China. *Journal of Language Teaching and Research*, 8(3), 571-576.
- Chauhan, A. (2014). Massive Open Online Courses (MOOCs): Emerging trends in assessment and accreditation. *Digital Education Review*, 25(2), 7-17.
- Chacón Beltrán, R. (2017). The role of MOOCs in the learning of languages: Lessons from a beginners' English course. *Porta Linguarum*, 28(2), 23-35.
- Chen, Q., & Panda, S. (2013). Needs for and utilization of OER in distance education: A Chinese survey. *Educational Media International*, 50(2), 77-92.
<http://dx.doi.org/10.1080/09523987.2013.795324>
- Daniel, J. (2012). Making sense of MOOCs: Musings in a maze of myth, paradox and possibility. *Journal of Interactive Media in Education*, 3(18), 1-20.
- Doo, M. Y., Tang, Y., Bonk, C. J., & Zhu, M. (2020). MOOC instructor motivation and career development. *Distance Education*, 41(1), 26-47.
<https://doi.org/10.1080/01587919.2020.1724770>
- Downes, S. (2016). New models of open and distributed learning. In J. Mohamed, M. Koutheair Khribi & Kinshuk (Eds.), *Open education: From OERs to MOOCs* (pp. 1-23). Springer.
- edX. (2014, May 24). *edX*. <https://www.edx.org/course-list/allschools/allsubjects/allcourses>.
- Ferati, M., Mripa, N., & Bunjaku, R. (2019). Accessibility of MOOCs for blind people in developing non-English speaking countries. In G. Di Bucchianico & P. Kercher (Eds.), *Advances in design for inclusion* (pp. 519-528). Springer.
- Fox, A. (2013). From MOOCs to SPOCs. *Communications of the ACM*, 56(12), 38-40.
- Freihat, N., & Al Zamil, A. (2014). The effect of integration of the MOOCs on Saudi female students listening achievements. *European Scientific Journal Edition*, 10(34), 127-142.
- Grace, R., Stratton, C., & Fonseca, F. (2019). Content matters: How online language content gives rise to digital divides. *Social Science Quarterly*, 100(6), 1999-2016.
<https://doi.org/10.1111/ssqu.12691>
- Hanson, K. (2010, August 18). Australia's school of the air. *Australian Geographic*.
<http://www.australiangeographic.com.au/topics/history-culture/2010/08/australias-school-of-the-air>
- Hickey, D. (2013, September 2). *The on MOOCs, BOOCs, and DOCCs: Innovation in open courses*. <http://remediatingassessment.blogspot.com/2013/09/on-moocs-boocs-and-doccinnovation-in.html>
- Jaschik, S. (2013, August 19). *Feminist anti-MOOC*.
<http://www.insidehighered.com/news/2013/08/19/feminist-professors-create-alternative-moocs>
- Hlinak, M. (2016). Flipping and Moocing your class or: How I learned to stop worrying and love the MOOC. *Journal of Legal Studies Education*, 33(1), 23-35.
<https://doi.org/10.1111/jlse.12033>
- Kruiderink, N. (2013). Open buffet of higher education. *Trend Report: Open Educational Resources 2013*, 55-58.
- Koller, N. (2012, August 1). *What we're learning from online education*.
<http://www.ted.com/talks/daphne>.

- Kolowich, S. (2012, July 19). *MOOCs' little brother*. <http://chronicle.com/article/San-Jose-State-U-Puts-MOOC/140459/>
- Li, W. (2015). Impact of international MOOCs on college English teaching and our countermeasures: Challenge and opportunity. *International Journal of Engineering and Science* 5(4), 11-15.
- Lockhart, B. J., Capurso, N. A., Chase, I., Arbuckle, M. R., Travis, M. J., Eisen, J., & Ross, D. A. (2015). The use of a small private online course to allow educators to share teaching resources across diverse sites: The future of psychiatric case conferences? *Academic Psychiatry*, 41(1), 81–85. <https://doi.org/10.1007/s40596-015-0460-4>
- MIT. (2014, July 11). *MIT open courseware*. Massachusetts Institute of Technology. <http://ocw.mit.edu/index.htm>
- Motzo, A., & Proudfoot, A. (2017). MOOCs for language learning – opportunities and challenges: The case of the open University Italian beginners' MOOCs. In K. Qian & B. Stephen (Eds.), *Beyond the language classroom: Researching MOOCs and other innovations* (pp. 85–98). Research-publishing.net.
- Patel, D. A. (2013, January 31). *Law school debuts first online course*. <http://www.thecrimson.com/article/2013/1/31/law-school-edx-courses>
- Perifanou, M., & Economides, A. (2014, 12 March). *MOOCs for foreign language learning: An effort to explore and evaluate the first practices* [Oral presentation]. 8th International Technology, Education and Development Conference. Valencia, Spain.
- Pomerol, J.-C., Epelboin, Y., & Thoury, C. (2015). *MOOCs: Design, use and business models*. John Wiley & Sons.
- Pouzevara, S. R., & Horn, L. (2016). *MOOCs and online education: Exploring the potential for international educational development*. RTI Press Publication.
- Rayyan, S., Fredericks, C., Colvin, K. F., Liu, A., Teodorescu, R., Barrantes, A., Pawl, A., Seaton, D. T., & Pritchard, D. E. (2016). A MOOC based on blended pedagogy. *Journal of Computer Assisted Learning*, 32(3), 190–201.
- Ronkowitz, K., & Condro Ronkowitz, L. (2015). MOOCs: Evolution and revolution. In E. McKay & J. Lenarcic (Eds.), *Macro-level learning through massive open online courses (MOOCs): Strategies and predictions for the future* (pp. 183–211). IGI Global.
- Rybushkina, S. V., & Chuchalin, A. L. (2015). *Integrated approach to teaching ESP based on MOOCs*. 43rd Annual SEFI Conference. Orléans, France.
- Safdar, M., Yasmin, M., & Anwar, B. (2020). English for specific purpose through facilitated and non-facilitated MOOCs: An analysis of the learners' perspectives. *Computer Applications in Engineering Education*. <https://doi.org/10.1002/cae.22246>
- Sharma, N., Doherty, I., & Harbutt, D. (2014). MOOCs and SMOCs: Changing the face of medical education? *Perspectives on Medical Education*, 3(6), 508–509.
- Sokolik, M. (2014). What constitutes an effective language MOOC?. In E. Martín-Monje & E. Barcena (Eds.), *Language MOOCs: Providing learning, transcending boundaries* (pp. 16–30). De Gruyter.
- Stewart, B. (2013). Massiveness + Openness = New literacies of participation?. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 9(2), 228-238.
- Tawfik, A. A., Reeves, T. D., Stich, A. E., Gill, A., Hong, C., McDade, J., Pillutla, V. S., Zhou, X., & Giabbanelli, P. J. (2017). Erratum to: The nature and level of learner–learner interaction in a chemistry massive open online course (MOOC). *Journal of Computing in Higher Education*, 29(3), 432–433.
- Topali, P., Ortega-Arranz, A., Martínez-Monés, A., & Villagrà-Sobrino, S. L. (2020). “Houston, we have a problem”: Revealing MOOC practitioners' experiences regarding feedback provision to learners facing difficulties. *Computer Applications in Engineering Education*. <https://doi.org/10.1002/cae.22360>
- Udacity. (n.d.). *About us*. <https://www.udacity.com/us>.

- Veletsianos, G., Collier, A., & Schneider, E. (2015). Digging deeper into learners' experiences in MOOCs: Participation in social networks outside of MOOCs, notetaking and contexts surrounding content consumption. *British journal of Educational Technology*, 46(3), 570–587.
- Vorobyeva, A. A. (2018). Language acquisition through massive open online courses (MOOCs): Opportunities and restrictions in educational university environment. *XLinguae*, 11(2), 136–146. <https://doi.org/10.18355/xl.2018.11.02.11>
- Weller, M. (2014). *The battle for open: How openness won and why it doesn't feel like victory*. Ubiquity Press.
- Yousef, A. M. F., Chatti, M. A., Schroeder, U., Wosnitza, M., & Jakobs, H. (2015). The state of MOOCs from 2008 to 2014: A critical analysis and future visions. In S. Zvacek, M. Restivo, J. Uhomobhi, & M. Helfert (Eds.), *Computer supported education. CSEDU 2014. Communications in computer and information* (pp. 305-327). Springer.
- Yuan, L., & Powell, S. (2014). MOOCs and open education: Implications for higher education. CETIS.
- Zheng, Q., Chen, L., & Burgos, D. (2017). *The development of MOOCs in China*. Springer.

برای مطالعه بیشتر

- Alman, S., & Jumba, J. (2017). *MOOCs now: Everything you need to know to design, set up, and run a massive open online course*. Libraries Unlimited.
- Bennett, R., & Kent, M. (2019). *Massive open online courses and higher education: What went right, what went wrong and where to next?* Routledge.
- Curtis, J. B., Mimi Miyoung, L., Reeves, T. C., & Reynolds, T. H. (2015). *MOOCs and open education around the world*. Routledge.
- Martín-Monje, E., & Barcena Madera, E. (Eds.). (2015). *Language MOOCs: Providing learning, transcending boundaries*. De Gruyter.
- Orsini-Jones, M., & Smith, S. (Eds.). (2018). *Flipping the blend through MOOCs, MALL and OIL - New directions in CALL*. Research-publishing.net.
- Qian, k., & Bax, S. (Eds.). (2017). *Beyond the language classroom: Researching MOOCs and other innovations*. Research-publishing.net.
- Zhang, K., Bonk, C. & Reeves, T. (2019). *MOOCs and open education in the global South: Challenges, successes, and opportunities*. Routledge.

فصل سیزده:
آموزش غیرحضوری در دوران بحران:
گزارش معلمان زبان از بحران کووید ۱۹

دارا تفضلی
دانشگاه نیوکاسل استرالیا

مقدمه

شیوع بیماری کرونا در سراسر جهان نظام آموزشی را -به طور جدی- با چالش‌هایی مواجه کرده است. نظام آموزشی که تا پیش از این بر اصل حضور فیزیکی معلم و دانش‌آموز بنا شده بود، در دوران همه‌گیری کرونا دچار نقص جدی و امکان‌ناپذیری تعلیم و تربیت به شیوه برنامه‌ریزی شده سابق شد. در طول تاریخ، تصمیم‌گیری‌های سیاست‌گذاران، مدیران، معلمان، و حتی دانش‌آموزان مستقیماً تحت تأثیر وقایع و حوادث پیش‌بینی نشده‌ای همچون جنگ و بیماری‌ها -و به ویژه بیماری‌های همه‌گیر- بوده است. این مهم موجب شده که بیشتر جوامع با خلق اندیشه‌های نو برای ایجاد امنیت، و رهایی از گزند اضطراب ناشی از چنین موقعیت‌های پرمخاطره و غیرمنتظره‌ای در امان بمانند. این اندیشه در دوران همه‌گیری بیماری کرونا هموارسازی مسیری سهل با شیوه‌های متناسب با وضعیت فعلی برای آماده‌سازی همه اقشار آموزش و پرورش بوده است. از آنجاکه آموزش امری مداوم در مسیر رشد افراد جامعه است، ذی‌نفعان نظام آموزشی در هر شرایطی باید در صدد حفظ دائمی امنیت و ثبات آموزشی باشند. امروزه لازمه اجرای این امر، آموزش و فراگیری غیرحضوری و برخط است.

آنتی‌ویروس‌های فراگیران مطمئن باشند. علاوه بر این، قسمت کنترل والدین در دستگاه‌هایی را که به اینترنت متصل می‌شوند نیز باید فعال کرد تا فرزندان را تا حد امکان از آزار و اذیت برخط و خشونت‌های جنسی در امان نگاه داشت. همچنین والدین باید -به طور متناوب- با معلمان در ارتباط باشند، و از وضعیت تحصیلی فرزندشان آگاه باشند تا در صورتی که فراگیر نیاز به فضای بهتری برای یادگیری دارد یا نیاز به حضور پررنگ‌تر والدین در آموزش حس می‌شود حضور فعال و مؤثرتری داشته باشند.

جمع‌بندی

بدون شک، هماهنگی و همکاری دولت، مؤسسات آموزشی، معلمان، والدین، و فراگیران (به عنوان ارکان اصلی آموزش غیرحضوری) را می‌توان از اساسی‌ترین عوامل موفقیت آموزش در شرایط بحرانی همچون شیوع بیماری کووید ۱۹ دانست. بر این اساس، باید به درس‌هایی که از این شرایط بحرانی گرفته شده توجه و آن‌ها را به روز کرد و حتی آن‌ها را در دوران پسا کرونا نیز دائماً ارزیابی کرد. تصمیم‌های اصولی و مستمر دولت در حوزه آموزش غیرحضوری حتی در دورانی که با بحران مواجه نیستیم باعث حفظ آمادگی مؤسسات و نهادهای آموزشی، معلمان، والدین، و فراگیران در شرایط بحرانی می‌شود. از این نظر، کووید ۱۹ را می‌توان زنگ هشدار اولیه برای شرایط بحرانی آتی به خصوص نزد تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران دانست تا با ارزیابی دقیق و بررسی کیفیت نظام آموزشی به نظارت بر آن بپردازند و اولویت‌های اصلی جهت ارتقای آموزش غیرحضوری را مشخص سازند. از این رو، این سؤال مطرح می‌شود که آیا مانند بسیاری از موارد دیگر، پس از عبور از این بحران، درس‌های آموخته شده را فراموش می‌کنیم، یا با استمرار و تمرین، تصمیم‌های درستی را برای چالشی دیگر آماده می‌سازیم؟ همان طور که در سطح آموزش عالی کشور مشاهده می‌شود، بسیاری از ارگان‌ها و نهادهای آموزشی اقدام به برگزاری همایش‌ها و میزگردهای کرونا و پسا کرونا کرده‌اند اما بی‌شک برگزاری جلسات بدون در نظر گرفتن تصمیم‌های اصولی از طرف دولت نتیجه‌ای در بر نخواهد داشت. پژوهش‌ها و تحقیقات پژوهشگران، تجربیات آموزشی مؤسسات آموزشی و معلمان، و نظرات والدین و فراگیران به تنهایی و بدون پشتیبانی دولت راه به جایی نمی‌برد، چرا که این ارکان بدون ارتباط مؤثر با یکدیگر فقط چرخه‌ای معیوب است که مطمئناً مانع از رسیدن این مهم به سرمنزل مقصود خواهد شد.

منابع

- Caird, S., Lane, A., Swithenby, E., Roy, R., & Potter, S. (2015). Design of higher education teaching models and carbon impacts. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 16(1), 96-111. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-06-2013-0065>
- Carr, A., Modesto, S., Balasubramanian, K., Ortlieb, K., & Lesperance, J. (2019). Provision mode and student emissions: A comparative study from Botswana. In W. L. Filho & S. L. Hemstock (Eds.), *Climate change and the role of education* (pp. 107-127). Springer.

- COL (Commonwealth of Learning). (2020). *Guidelines on distance education during COVID-19*. COL.
- Peters, O. (2001). *Learning and teaching in distance education: Pedagogical analyses and interpretations in an international perspective*. Kogan Page.
- Simpson, O. (2013). *Supporting students for success in online and distance education*. Routledge.
- Tafazoli, D. (2021a). CALL teachers' professional development amid the COVID-19 outbreak: A qualitative study. *CALL-EJ*, 22(2), 4-13.
- Tafazoli, D. (2021b). Teaching English with Shaad: Suggestions for a better experience. *ROSHD Foreign Language Teaching*, 35(2), 1-6.
- Veletsianos, G. (2020). *Learning online: The student experience*. Johns Hopkins University Press.

برای مطالعه بیشتر

- Bissessar, C. (Ed.). (2021). *Emergency remote learning, teaching and leading: Global perspectives*. Springer.
- Burkholder, G. J., & Krauskopf, E. (Eds.). (2021). Implications of COVID-19 on higher education. *Higher Learning Research Communications*, 11.
- Cheong, C., Coldwell-Neilson, J., MacCallum, K., Luo, T., & Scime, A. (Eds.). (2021). *COVID-19 and education: Learning and teaching in a pandemic-constrained environment*. Informing Science.
- Jung, I. (Ed.). (2019). *Open and distance education theory revisited: Implications for the digital era*. Springer.
- Penalver, E. A., Fernandez, M., Santamaria, A., & Ilic, P. (Eds.). (2021). CALL (Computer Assisted Language Learning) in times of COVID-19. *CALL-EJ*, 22(2).
- Whitakker, L., Kley, N., & Pearson, H. (2020). *Pivot or pirouette? Turning to emergency remote teaching in the COVID-19 pandemic*. Emerald.
- Zhang, J., & Li, J. (Eds.). (2020). Linguistic diversity in a time of crisis: Language challenges of the COVID-19 pandemic. *Multilingua*, 39(5).

واژه‌نامه توصیفی

آموزش برنامه‌ای: یک روش ارائه مطالب به فراگیران به صورت گام‌به‌گام و خودآموز است که بر اساس نظریه رفتارگرایان، به ویژه اسکینر، طراحی شد و ابتدا به صورت فرد به فرد و سپس به کمک فناوری رایانه با قابلیت‌های بیشتر و در سطح کلان تری به کار گرفته شد.

آموزش به کمک فناوری: مجموعه‌ای از تکنیک‌ها، مهارت‌ها، روش‌ها، و فرایندهایی که به کمک دانش فناوری برای تسهیل و ارتقای شیوه‌های آموزشی به کار گرفته می‌شود.

آموزش زبان به کمک فناوری: گاهی از آن با عنوان آموزش مبتنی بر فناوری نیز یاد می‌شود و عبارتی است که برای اشاره به مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و روند به کارگیری انواع فناوری‌های دیجیتالی و غیردیجیتالی برای آموزش و یادگیری یک زبان به کار می‌رود.

آموزش مجازی: مجموعه فعالیت‌های آموزشی‌ای که با استفاده از ابزارهای الکترونیکی صوتی، تصویری، رایانه‌ای، و شبکه‌ای صورت می‌گیرد و دارای این ویژگی‌هاست: محتوای مرتبط با اهداف یادگیری، استفاده از روش‌های آموزشی مانند ارائه مثال یا تمرین برای کمک به یادگیری، استفاده از طیف متنوع رسانه‌ها برای ارائه محتوا و روش‌ها، و ساخت دانش و مهارت که با رشد عملکرد یادگیرندگان مرتبط است.

اصول آموزشی نیشن: مجموعه‌ای از قوانین آموزشی که نیشن برای اداره موفق کلاس آموزش زبان مطرح کرده است. **تفکر انتقادی:** از تفکر انتقادی برای توصیف شیوه‌ای از یادگیری و اندیشیدن استفاده می‌شود که فراتر از به خاطر سپردن اطلاعات و حقایق است. در ساده‌ترین بیان، تفکر انتقادی هنگامی رخ می‌دهد که دانش‌آموزان به تحلیل، ارزیابی، و تفسیر اطلاعات پرداخته و از اندیشه پویا برای دستیابی به استدلال یا رسیدن به پاسخ استفاده می‌کنند.

دانش آموزشی-محتوایی معلم: دانشی که معلم برای تدریس بهینه محتوا نیاز دارد. **دانش فناوری-آموزشی-محتوایی معلم:** به تلفیق دانش فناوری با دانش آموزشی-محتوایی معلم برای بهینه کردن آموزش محتوا به دانش‌آموزان اطلاق می‌شود.

دوره‌های همگانی برخط آزاد (موک): موک سرواژه دوره‌های برخط آزاد است که هدف آن مشارکت تعاملی و دسترسی آزاد از طریق اینترنت به مجموعه گسترده‌ای از افراد است.

دیدگاه ساخت‌گرایی: ساخت‌گرایی، به عنوان یک جهان بینی یا رویکرد آموزشی، یادگیری را فرایندی اجتماعی می‌داند که به دنبال برقراری ارتباط میان یافته‌های تازه با دانش از پیش شکل گرفته در ذهن و طی تعامل و همکاری با جهان پیرامون و دیگر فراگیران رخ می‌دهد و ساخته می‌شود.

رویکرد ارتباطی: این رویکرد بر اساس باورها و تحقیقات زبان‌شناسان نقش‌گرایی مانند هلیدی و زبان‌شناسان مردم‌شناسی همچون هایمز به وجود آمد. در رویکرد آموزش ارتباطی زبان توجه به زبان به شکل طبیعی و در بافت دنیای واقعی است و در واقع، زبان وسیله‌ای برای برقراری ارتباط معنا دار است و زبان‌آموز را به تعامل طبیعی به زبان مقصد فرامی‌خواند.

سنجش آموزش محور: یک رویکرد نظام مند و نوین به سنجش با اولویت آموزش فراگیر است که بنیان‌گذار آن کارلس است.

واژه‌نامهٔ دوزبانه

Oxford Online Placement Test	آزمون تعیین سطح برخط آکسفورد
TOEFL-CBT	آزمون رایانه‌ای تافل
Computer-Assisted Language Testing	آزمون زبان به کمک رایانه
Computer-Assisted Testing	آزمون سازگار با رایانه
Close-ended quizzes	آزمون‌های بسته پاسخ
Computerized Leipzig Learning Test	آزمون یادگیری لیبزیگ رایانه‌ای
Emergency Remote Teaching (ERT)	آموزش از راه دور اضطراری
Online teaching	آموزش برخط
Programmed instruction	آموزش برنامه‌ای
Just-in-time teaching	آموزش به هنگام
Computer-Mediated Instruction	آموزش به واسطهٔ رایانه
Flipped educators	آموزش دهندگان معکوس
Computer-Based Training	آموزش رایانه‌محور
Computer-based individual instruction	آموزش‌های رایانه-محور فردی
Computer-Assisted Language Instruction (CALI)	آموزش زبان به کمک رایانه
Virtual teaching	آموزش مجازی
Virtual education	آموزش مجازی
Computer-assisted language learning and teaching	آموزش و یادگیری زبان به کمک فناوری
Mainframe computer	آبرایانه
Online asynchronous communication tools	ابزارهای گفت‌وگوی غیرهم‌زمان برخط
Online synchronous communication tools	ابزارهای گفت‌وگوی هم‌زمان برخط
Cloud-based tools	ابزارهای مبتنی بر ابر
Online note-taking tools	ابزارهای یادداشت‌برداری برخط
Conceptual understanding	ادراک مفهومی
Computer-Mediated Communication (CMC)	ارتباطات به وسیلهٔ رایانه
Connectivism	ارتباط گرایی
Synchronous Computer Mediated Communication (SCMC)	ارتباط میانجیگری شده هم‌زمان رایانه‌ای
Dynamic assessment	ارزیابی پویا
Formative assessment	ارزیابی تکوینی

Teaching Persian with Technology: From Theory to Practice

Dara Tafazoli (Ed.)
The University of Newcastle, Australia

© Logos Publications 2022

Teaching Persian with Technology

From Theory to Practice

Dara Tafazoli (Ed.)

آموزش زبان فارسی با فناوری: از نظریه تا کاربرد

دارا تفضلی

Foreword by Prof. Seid M. Ziahosseiny

